ЎзССР Давлат китоб палатаси
Инв.
290894

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

ТУРКИСТОН

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1994 йил 10 август • Чоршанба • № 60 (14221) ترکستان * TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

ТАДБИРКОРЛАР ҲАМКОРЛИГИ КЕНГАЯДИ

9 август куни, Ўзбекистон Республикаси бош вазири ўринбосари В.Чжен Марказий Осиё-Америка тадбиркорлик жамғармаси раиси Стефан Соларз бошчилигидаги ишбилармонлар билан учрашди.

Учрашувда республикада иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, жумладан, давлат тасарруфидаги корхоналарни хусусийлаштириш ҳамда саноатни ривожлантиришда ҳамкорлик қилиш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Жаноб Стефан Соларз Ўзбекистонда хорижлик ишбилармонлар учун барча шарт-шароитлар яратилганини мамнуният билан қайд этар экан, шу сабабли Марказий Осиё-Америка тадбиркорлик жамғармаси ўзбек ишбилармонлари билан янада кенгроқ ҳамкорлик қилишга қарор қилганини таъкидлади.

Шу куни делегация аъзолари республика бош вазири ўринбосари Б.Ҳамидов билан ҳам учрашдилар.

Учрашувларда Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Генри Лии Кларк иштирок этди.

(ЎзА).

ЭРОН ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРИ ТОШКЕНТДА

9 август куни Эрон Ислом Республикаси ташқи ишлар вазири доктор Али Акбар Вилоятий расмий ташриф билан мамлакатимиз пойтахтига келди.

Тошкент аэропортида мартабали меҳмонни Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Саидмухтор Саидқосимов кутиб олди.

– Ташрифдан асосий мақсад – Ўзбекистон билан Эрон ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришдан иборат, – деди А. Вилоятий мухбиримиз саволига жавобан. – Шунинг баробарида, Ўзбекистон давлати раҳбарлари, бошқа мутасадди вазирликлар раҳбарлари билан ўзаро манфаатли масалалар юзасидан, шунингдек, минтақавий ва халқаро мавзуларда ҳам ҳар томонлама фикрлашиб олмоқчимиз.

Кутиб олиш маросимида Эрон Ислом Республикасининг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Саид Муҳаммад Мусо Ҳошимий Гулпоёгоний ҳозир бўлди.

***

Шу куни Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири С.Саидқосимов Эрон Ислом Республикаси ташқи ишлар вазири Али Акбар Вилоятий билан учрашди.

Мулоқот чоғида вазирлар сўнгги йиллар ичида Ўзбекистон ва Эрон ўртасидаги азалий ҳамкорликни тиклаш йўлида самарали натижаларга эришилганини қайд этдилар. Айниқса Ўзбекистон Президентининг 1992 йили Эронга ва Эрон Президентининг 1993 йили Ўзбекистонга расмий ташрифлари икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш борасида муҳим омил бўлгани таъкидланди.

Учрашувда мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларининг истиқболлари хусусида ўзаро фикр алмашилди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент Жаноблари!

Ўзбекистонга ташрифим чоғида менга кўрсатилган меҳмондўстлик учун Сизга астойдил миннатдорлик изҳор этмоқчиман.

Сизнинг гўзал мамлакатингизда олиб борган музокараларим, шунингдек яҳудийлар мероси ҳам ўзига хос из қолдирган қадимий Самарқандга унутилмас ташрифим халқларимиз ва мамлакатларимиз муштарак манфаатларга эга эканлигини кўрсатди. Самимий суҳбатларимиз мобайнида Ўзбекистонни ривожлантириш учун Сиз танлаган йўлни юксак баҳолаш имконига эга бўлдим. Айни шундай ёндашув XXI аср бўсағасида мамлакатингизнинг ҳар томонлама равнақига ёрдам беради.

Мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни янада кенгайтириш учун бундан буён ҳам саъй-ҳаракатимни аямайман. Бу ҳамкорлик Сиз билан муҳокама қилган соҳаларда амалга оширилади. Энг аввало бу – қишлоқ хўжалиги, соғлиқни сақлаш, саёҳатчилик, иқтисодиёт ва саноат соҳасидаги ҳамкорликдир. Шуни ишонч билан айтишим мумкинки, халқларимиз фаровонлиги йўлида кўпгина ишлар қилиниши зарур ва мен ўзаро муносабатларни мустаҳкамлаш учун бутун куч-ғайратимни сафарбар этаман.

Жаноби олийлари, мени ва делегациямиз аъзоларини самимий қабул қилганингиз учун Сизга яна бир бор миннатдорлик изҳор қилмоқчиман. Музокараларимиз тез орада яна давом эттирилади, деб умид қиламан.

Самимият билан Шимон Перес,
Исроил ташқи ишлар вазири.

ТАШКИЛОТ ҚЎМИТАСИ ЙИҒИЛИШИ

6 август куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида мамлакатимиз мустақиллиги кунининг уч йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилот қўмитасининг навбатдаги йиғилиши бўлди. Уни Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари, мазкур қўмита раиси И. Жўрабеков бошқарди.

Яқинда Республика Президенти Ислом Каримов ушбу муҳим тадбирга тайёргарлик ишлари қандай бораётгани билан танишиб, халқимиз ҳаётидаги буюк байрамни ҳар жиҳатдан юксак савияда ўтказиш зарурлигини алоҳида таъкидлаган, бу борада тегишли йўл-йўриқлар берган эди. Йиғилишда улар қандай ижро этилаётгани муҳокама қилинди. Тегишли вазирлик ва идоралар вакилларининг ана шу хусусдаги ахбороти тингланди.

Йиғилишда қутлуғ байрамга пухта ҳозирлик кўриш, айниқса, кенг кўламли ободончилик юмушларини вақтида амалга ошириш зарурлиги қайд этилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов қатнашди.

[ЎзА].

БИРОВНИНГ АРАВАСИ

Истиқлолнинг уч йиллиги арафасида турибмиз. Давлат мустақиллигини эълон қилган мамлакатимиз ҳали ёш. Унинг тетапоя даврадаги дадил ва озод одимларига ҳавасла нигоҳ ташлаётганлар қаторида қоқилишига интиғу-зор бўлиб турганлар ҳам йўқ эмас. Уч йилда босиб ўтилган йўл қисқа бўлишига қарамасдан, самараси салмоқли бўлди. Шу боисдан ҳам ғаразли кимсаларнинг ичини ит тирнайди. Ахир, эркин қадам ташлаш чоғида кўзимиз очилди — ҳар биримизнинг вужудимизни қамраб олган ҳадиксираш, журъатсизлик ўрнини миллий ғурур, ватандан фахрланиш, келажакка ишонч ҳиссиётлари эгалади. Биз бугун дунё таниган, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин олган, ўз байроғи, герби, давлат мадҳияси, конституцияси, миллий пули, қуролли кучлари, давлат чегараси бўлган катта мамлакат фуқаросимиз. Атиги уч йил аввал эса, буларнинг барчаси ҳаммамиз учун фақат орзу, хаёл эди.

Уч йил... унинг ҳар куни, ҳар дақиқасида Ўзбекистон қандай қадам ташлаётгани-ю, нималарга эришаётганидан дунё халқлари огоҳ. Юзлаб давлатлар қучоғини катта очди бизга. Биз ҳам бағримизга босамиз, ардоқлаймиз уларни. Аммо (бегонаку бегона!) Ўз қавмларинг орасида қувониш ўрнига тўмсайиб турганларга кўзинг тушганда, баъзилари ҳатто ўз ватани, ватандошларига маломат тошлари отаётганида виждонлари қийналмасмикан деган савол хаёлга толдирар экан кишини. Жаҳон матбуотида чоп этилаётган айрим мақолаларни ўқиганда ва айниқса "Озодлик" радиосининг ўзбек тилидаги эшиттиришларини тинглаганда худди шундай ўй-фикрлар кўп қийнайди бизни. Тан оламиз, "Озодлик"нинг империя ва қуллик даврида ҳурлик йўлидаги меҳнатлари оз эмас. Жон қулоғимиз билан эшитганмиз унинг хабарларини ўша даврда. Мустақиллик кунига етиш насиб этса, ҳамкасбларимиз бебаҳо бахтимиздан суюнадилар, ёнимизда бўладилар деган ширин умидда эдик. Толеимиз кулиб, бошимизга Ҳумо қуши қўниганидан кейин эса...

Дастлабки пайтларда Мюнхендаги ҳамкасбларимиз олисда бўлганлари учун Ўзбекистондаги воқеаларни тўғри тасаввур қилолмаётган бўлсалар керак, деган фикрда эдик. Вақт ўтади, улар мамлакатимизга келадилар, кўрадилар, ҳаммаси оқилона ечимини топади деб ўзимизни овутдик. Келдилар, кўрдилар, танишдилар, биз билан дўстона мулоқотда бўлдилар, "ажойиб ўзгаришлар бошланибди!" дея ҳаяжонландилар. Олмонияга қайтиб борганларидан кейин эса, яна эски ашулаларини айтавергач, ҳайратдан ёқа ушладик. Улар қаерда Ўзбекистонга қарши сўз айтилса, шу қадар тез илғаб, эфирга олиб чиқадиларки, ҳайрон қолмай иложинг йўқ. Энг ачинарлиси шундаки мамлакатимиз ҳаётидан бехабар одам "Озодлик"ни эшитиб борса, ваҳимадан лабига учуқлар тошиши ҳеч гапмас: Ўзбекистонда тартиб йўқ, кўчалар ўғри-каззобларга тўлиб-тошган — кун ботмай ҳамма уйига қамалиб, эшикларини танбалаб олади, ўзбекдан бошқа миллатга мансуб кишиларга кун йўқ, ҳамма кўчиб кетмоқда...

"Ҳой, биродарлар, инсофингиз борми! — дея ҳайқиргинг келади беихтиёр. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг уч йиллиги арафасида мамлакатимиздаги сиёсий, иқтисодий вазиятни бир томонлама баҳолаш яна ҳам кучайди. Радиостанция эшиттиришларини тинглаган киши таҳририят "Озодлик" радиоси ҳеч бир сиёсий партия ёки хориждаги ташкилот билан алоқада эмас ва ўзининг эшиттиришларини ҳеч қандай оппозиция, сиёсий партия ёки ташкилотга боғлиқ деб билмайди" деган принципга хиёнат қилиб, айрим аламзадалар хизматига ўтган бўлса керак, деб хулоса чиқаради.

Радиостанция минбари гап сотишу ўз юртидан камчилик топишдан ўзга ишга ярамайдиган уч-тўрт киши ва уларни қўллаб-қувватловчи айрим "ватан фидойилари" ихтиёрига бериб қўйилгани ҳам фикримизнинг исботидир. Улар кунда-кунора эфирга чиқиб, "Ўзбекистонда демократия йўқ" дея зорланишади. Президент қўйган ҳар бир қадамни, ҳукумат қабул қилган ҳар бир қарорни фақат қоралашади. Қизиғи шундаки, ана шу уч-тўрт "ватан фидойси" гоҳ ўзбек тилидаги, гоҳ рус тилидаги эшиттиришларга таклиф қилинади. Афтидан "Озодлик" радиоси ўзининг эскирган ғоясига содиқ қолиб, парчаланган СССР ҳудудида таркиб топган мустақил давлатлардаги, жумладан, Ўзбекистондаги сиёсий вазиятга ўзини маблағ билан таъминлаб турган идора манфаатидан келиб чиқиб таъсир кўрсатишга астойдил аҳдпаймон қилган кўринади.

Яқинда мазкур радиода ўзини самарқандлик Алибой Йўляхшиев деб атаган "сиёсий арбоб"нинг "фалсафий мулоҳаза"лари берилди. Бу арбоб ҳеч ўйлаб-нетиб ўтирмай 22 миллион нафар Ўзбекистон аҳолисини онгсиз, ҳиссиз мақсадсиз дея камситди, ўзини эса ҳақиқий ватанпарвар қилиб кўрсатишдан уялмади.

"Маълумки, Ўзбекистон узоқ муддат мустамлака шароитида қолиб кетди. Шунинг натижасида халқда қуллик хусусияти жуда чуқур илдиз отган. У ғояни, мафкурани тушунмайди деса бўлади. Бу халқ ҳукуматдан қўрқишни билади, яшаб қолишга интилиш хусусияти кучли. Шунинг учун бу халқни маънавияти, қадрият, мафкура, ғоя каби тушунчалар унча қизиқтирмайди. Уни яшаб қолиш, очликдан сақланиб қолиш ҳисси қизиқтиради холос," — дейди у.

Кўр бўлсанг бўл, кўрнамак бўлма, дейдилар. "Аслида маънавият ҳисси ва қадриятлари ўз ўрнига қўйилган эркин, озод инсоннинг нони ҳамиша бутун бўлишини Ўзбекистон халқи ҳали яхши тушуниб етмайди, — дея давом этади "арбоб". Шу сабабли ҳозир ким кўп овқат ваъда қилса, ўшани доҳий ҳам, пайғамбар ҳам дейверади. Уни ҳатто худо деб юборишлари ҳам мумкин. Ана шулардан келиб чиқиб, Ўзбекистонда жамият тузилмаган деса бўлади. У ерда фақат советлар империясидан қолган партиявий хўжайинлар гуруҳи, қорин тўйдиришдан бошқа ғами йўқ хизматчилар мавжуд холос. Уларнинг биронтаси ҳам мафкура, ғоя нималигини тушунмайди. Масалан, бизда ўғил отани бемалол алдайверади. Ака-ука, қариндош-уруғ, диндош, ватандош тушунчалари ва уларнинг бир-бирига содиқлиги, меҳрибонлиги кўпчилигимиз учун кулгили бир ҳол".

Ўзининг маҳдуд фикрини халқига ёпиштириб, ким овқат берса, шунинг сўзини сўзлаб, уларга хизмат қилаётган мунофиқ зотлардан худо асрасин.

Энди "файласуф"нинг хулосасини эшитинг: "кўпчилигимиз учун бугун муқаддас ғоя йўқ. Муқаддас маъбуд йўқ".

Ажабо! "Озодлик"нинг ўзбек шуъбасидаги биродарларимиз Йўляхшиевнинг ноласини қандай миллий ҳиссиётлар оғушида тинглашди экан?! Ҳатто, мустамлака йилларида ҳам оллоҳга имон келтириш, исломга ва ватанга эътиқод, ота-онага ва миллий Маънавиятга эътиқод ўзбек халқи учун муқаддас бўлиб келганини наҳотки улар билишмаса? Империя хукмронлиги даврида минглаб, юз минглаб миллатдошларимиз ана шу муқаддас ғоялар йўлида курашдилар, қурбон бўлдилар. Ватан туйғуси кейинги уч йилда ўзбек халқининг юрагига куч қудрат, беадоқ шукуҳ бахш этди. Мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида қўйилаётган ҳар бир қадам, аввало, ана шу муқаддас туйғуларнинг юксаклишига хизмат қилмоқда.

Турмуш тарзимизни ҳамон коммунизм мафкураси мезони билан ўлчаётганлар бундан атиги уч йил аввал Ўзбекистонда Амир Темурни улуғлаш, Мунаввар Қорининг номини тилга олиш, Турон тарихини тўғри ўрганиш, номоз ўқиш, рўза тутиш, хажга бориш, рамазон ва қурбон ҳайитларни нишонлаш, ёшларнинг мачитга бориб никоҳдан ўтишлари, миллий ғурур ва маънавият ҳақида гапириш қандай нохуш оқибатларга олиб келишини яхши билишарди-ку!

"Ўзбекистон ғоясиз, мафкурасиз йўлдан бораяпти", деб сафсата сотаётганлар юртбошимизнинг Олий Кенгаш XV сессиясида айтган қуйидаги сўзларини эслашса, ўзларига фойда бўларди. "Нега миллий онг, миллий ғурур, миллий мафкура ҳақида жон куйдириб гапирамиз? Бунинг сабаби шуки, биз Ўзбекистонимизни буюк давлатлар қаторига қўшишга аҳд қилдик. Болаларимизни, йигит-қизларимизни шу ғояга қаттиқ ишонадиган буюк давлат фуқаролари, буюк давлатга муносиб фарзандлар этиб тарбиялашимиз лозим.

Ўзбекистонда миллий, шарқона маънавиятга таянган мафкура яратилмоқда. 70 йиллик коммунистик ғоя билан йўғрилган мафкура илдизларини таг-туги билан қўпориб ташлаш айтишгагина осон. Уч йилдан буён ана шу ғояларга қарши олиб борилаётган кескин кураш ҳам буни исботлаб турибди. Уюшган жиноятчилик, коррупция, порахўрлик, ошна-оғайнигарчилик каби иллатларни шахсан мамлакат Президентининг ўзи очиб ташлаётгани, фош этилганлар беаёв жазоланаётгани барчага аён-ку! Шаҳарлардаги осойишта ҳаёт, далалардаги қайноқ меҳнат, одамлар кўнглидаги хотиржамлик ана шу ҳаракатларнинг натижаси эмасми? Ҳар ҳолда "Озодлик"дай нуфузли ахборот воситаси аламзада кишиларни "сайратиб" қўйишдан аввал бутун бир миллат, халқ тақдири билан алоқадор масалаларга кўпроқ эътибор берса фойдали бўларди. Миллатчи Жириновский неча ойлар давомида Ўзбекистонга, Ўрта Осиё халқларига бетўхтов маломат тошларини отди. Энди эса жаноб Александр Солженицин сурбетларча алаҳсирамоқда. Аллақандай даъволарни ўртага ташлаб, халқлар орасига, давлатлар орасига нифоқ уруғини сепмоқда. "Озодлик"даги биродарлар ҳақиқий жонкуяр бўлсалар бундай "доҳий"ларга муносабат билдирсалар бўларди. Бироқ, улар йирик муаммолар ҳақида сўзлаш ўрнига, Ўзбекистонда бирор гўдак дарахтдан йиқилиб тушса, ўзбекнинг ҳамма боласи майиб бўлиб қолди, дея аюҳаннос солишлари ҳеч гапмас.

Жаноб Йўляхшиевнинг уч кун мобайнида "Озодлик" тўлқинлари орқали жавраши ҳам айнан шундай фикр туғдиради кишида. Эмишки, республикада бугун оммавий ахборот воситалари кишилардаги бефарқлик психологиясини чуқурлаштиришни тарғиб қилармиш, Ўзбекистон фуқароларининг кўпчилиги миллийлик нима, миллий маданият нима, миллий қадрият нималигини фарқлай олмас, маданиятсиз, тарбиясиз кишилар бўлганимиздан каттаю-кичигимиз, амалдору-оддий кишимиз бемалол ўғрилик билан шуғулланаётган эмишмиз; мактабларимизда эса ҳамон коммунистик давр дарсликларидан тўла фойдаланаётган эмиш...

Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларидан мутлақо бехабар, ўз қавмлари қадрини ерпарчин қилишдан ҳаловат олувчи, мактаб ҳаётидан узоқ аламзада кишиларгина шундай сўзлаши мумкин. Бировнинг аравасига тушиб қолганлар ҳам шундай бахтиқароликка дучор бўладилар. Аравага ўтиргандан кейин эгасининг гапига кирмай ҳам кўр-чи! Халқимиз "кимнинг аравасига тушсанг, ўшанинг ашуласини айтасан", деганда ана шундай кимсаларни назарда тутган. Бир пайтлар ўзини тузуккина шоир санаб юрган юртдошларимиздан бири ҳам Йўляхшиевга ўхшаб ўзгалар аравасига тушиб қолган. Қарамлик даврида Ўзбекистон тезроқ империя асоратидан қутулишини орзу қилган бу ака истиқлолга эришганимиздан кейин, негадир суюниш ўрнига, иғвогарлар таржимонига айланиб қолди. У Россия матбуотида Ўзбекистон ҳақида қандай бўҳтонлар, миш-мишлар, сиёсий иғвогарлик мақсадидаги шарҳлар, "башорат"лар, тахминлар чиқса, уларни зудлик билан "Озодлик"ка таржима қилиб бермоқда.

Ажабланарлиси яна шундаки, "Озодлик"нинг "рус матбуоти садолари" деган рукни тўлиқ ана шу таржимон ихтиёрида. Мана бир мисол. Бундан ўн йил аввал Тошкентда яшаган Екатерина Бухарская деган журналист шу йил март ойида Тошкентга саёҳат қилибди. У саёҳатдан қайтгач, ўз таассуротларини "Утро России" газетасида чоп эттиради. Таржимон эса уни дарҳол "Озодлик"ка етказади. "Бир вақтлар Тошкентда ҳам шовқин-сурон кўп бўларди, — дейилади мақолада. — Ҳозир кечқурун соат 6 дан кейин шаҳарда ҳаракат тўхтагандек туюлади. Чунки, ишдан кейин ҳамма уй-уйига чопади, қонли ҳодисалар ҳақида эшитмаган бўлса ҳам Тошкент аҳолиси кечаси уйидан чиқмай ўтиришни маъқул кўради. Ўзбекистон газеталари эса ҳар хил қонли ҳодисалар ҳақида Москва газеталари каби ёзавермайди. Шаҳар фақат дам олиш кунлари жонланади. Эрталаб кўчага чиқиб бир нарсани сездим. Илгарилари яхши кийинишни хуш кўрадиган тошкентликлар ҳозир оддийгина кийинишади. Кўринишидан эскиларини кийиб тугатишаётибди... Одамларнинг чеҳраси қайғули, ташвишли бўлиб кўринади".

Бу жумлаларни эшитиб, кулишни ҳам, куйишни ҳам билмайсан киши. Екатерина Бухарская Тошкентга ғаразли ниятда қийшиқ кўзгу билан келганику аниқ, бироқ "Озодлик"даги ҳамкасбларчи. Улар Тошкентда бўлишганда шаҳарнинг гавжум кўчаларини бир эмас, бир неча бор кезишганини яхши биламизку?

Мақоланинг давоми янада ваҳимали, иғвогарона; "Тошкентда Оврўпаликларни кам учратасиз. Тошкент яқин кунларда интернационал шаҳар бўлмай қоладиганга ўхшайди. Ҳозир Тошкентдан ҳамма греклар, немислар, яҳудийлар кўчиб кетган. Ўзбекистондаги нотинч ҳолатдан чўчиган руслар ҳам кетиш тараддудида"...

Ана холос. Ахир, Ўзбекистондаги турли миллат вакиллари собиқ СССРдаги энг тинч, осойишта жой Ўзбекистон дейишмоқдаку! Ҳатто, шоша-пиша жўнаб қолган кишилар кўч-кўронини орқалаб, яна қайтиб келяпти. Бунга мисоллар оз эмас.

Ҳозир Ўзбекистон радиосида рус, яҳудий, тожик, қозоқ, татар, корейс, грек миллатига мансуб журналистлар ишлайди. Екатерина Бухарскаянинг мақоласи ўқилганидан сўнг бу ҳамкасбларимиз хафа бўлишди, "ахир бу ғирт туҳматку, дейишди. Эҳтимол, "Озодлик"дагилар бунга муаллиф жавоб беради, биз фақат таржимасини бердик, деб ўзларини овутишар. Лекин виждон азобичи? Ўз ватанини обрўсизлантириш ўзбекка хосми?

Ватанимизга, халқимизга туҳмат қилаётган, Россия газеталари тўқиб чиқараётган дийдиёларни ҳеч жирканмай ўзбек тилига таржима қилиб эфирга бераётганларга ардоқли шоиримиз Абдулла Орифнинг қуйидаги сатрлари билан жавоб берса бўлади:

О, халқим, очиқ кўнгил - ҳотамсан азал,
Атойи худо де майли меҳмонни.
Лекин нонкўрларни учратган маҳал
Оғзига тиқ энди типратиконни.

"Озодлик"нинг "мактублар" деган дастури бор. Илгари бу дастурни муҳтарам Темир Хўжа олиб борар эди. Ҳозир бу вазифани Азизулло Орол уддалаётир. Тан бериш керак, чиройли гапиради. Овози эфирга яхши тушади. Унинг талаффузида шевага дахлдор нуқсонлар йўқ. Айтишларича, Азизулло Орол Тошкентда таҳсил олган экан. Мактубларни чиройли ўқийдиган яна бир касбдошимиз Дилдора Музаффарийдир. У тошкентлик. Тақдир уни Олмонияга ташлаганидан хабардормиз. Буларни таништириб ўтишимизнинг боиси шундаки, улар баъзан касб одобига амал қилмай, мактубларни танлаб эфирга тайёрлашдек нозик ишга бир томонлама ёндошадилар.

Фактларга мурожаат қилайлик. Бир ой чамаси олдин "озодлик"дан ҳозир Данияда дайдиб юрган Ольга ва Юрий деган (агар шундай одамлар чиндан ҳам бор бўлса) кимсаларнинг хати ўқилди. Хатнинг мазмуни бундай: бу кимсалар рус бўлганликлари учун ҳам Ўзбекистондан қувғин қилинганмиш. Умуман, бизда русларга ишлаш ва яшаш учун имкон йўқмиш. Оля ва Юрага ўхшаганларнинг инсоний ҳуқуқлари поймол қилинаётганмиш...

Эҳтимол бу хатни рус бўлимидагилар ташкил қилиб, ўзбек тилида берилишига эришгандирлар. Ҳар қандай ҳолатда ҳам биз Ўзбекистонда яшаб туриб, биронта рус ёки бошқа миллат кишиси қувғин қилинганини билмаймиз. Ўзбек биродарларимиз ўйламай-нетмай шундай хатларни мароқ билан ўқиётганликларини қандай баҳолашни билмай қолдик. "Озодлик"дагилар хат танлашда асосан бир мезонга амал қиладилар, чамаси. Муҳими хатда Ўзбекистоннинг авра-астари ағдарилган бўлиши керак. Мана бишкеклик Шоистахон Шарафиддинова исмли аёлнинг хати. Уни Дилдорахон фахр билан ўқийди: "Ҳурматли "Озодлик" редакцияси ходимлари, сизларга кўпдан-кўп раҳмат. Чунки "Озодлик" эшиттиришлари халқ руҳига ҳамоҳанг ва бугунги кунда ягона эркин фикр алмашув минбари ҳамдир. Мен ҳам "Озодлик" орқали бир оддий тингловчи сифатида Ўзбекистон сиёсий аҳволига ўз қарашимни билдирсам". Шундан кейин хат муаллифи Ўзбекистоннинг пахта сиёсатини қоралаб дейди: "бу ўз халқига қарши бўлган геноцидлиқдир. Бу — аччиқ ва даҳшатли ҳақиқат. Лекин пахта яккаҳокимлиги, ўзбек халқига қилинган геноцидда нафақат раҳбарият ва тузум, балки ўзбек зиёлиларининг номардларча тутган бетарафлик позицияси айблидир... Мен ўзбек зиёлиларига шундай савол бергим келади. Қайси халқнинг аёллари ўз-ўзига ўт қўйиш даражасига бориб етди? Қайси халқнинг денгизи қуриди! Қайси бир халқнинг деҳқони ярим оч ҳолда кун кечиради? Нега бир бой ва гўзал тил соҳиблари бўлмиш ўзбек адиблари бирон кўзга кўринадиган бадиий асар ярата олмайдилар?

Пахта яккаҳокимлигига қарши Ўзбекистон ҳукумати олиб бораётган сиёсатни халқимиз яхши билади: Аёллар орасида ўз-ўзига ўт қўйиш масаласида бир фактни эслатмоқчимиз. Рус газеталарининг ёзишига қараганда, аёлларнинг ўзига ўт қўйиши ва умуман ўзини ўлдириши борасида Оврупадаги баъзи давлатлар ҳамда Россиянинг айрим вилоятлари дунёда етакчи ўринга чиқиб олибди. Орол денгизини эса ўзбек халқи эмас, совет тузуми қуритди. Деҳқонларимиз очмиялангочми, буни Ўш билан Фарғона, Жалолобод билан Андижон, Норин билан Наманган, Бишкек билан Тошкент бозорларини тўлдириб ўтирган, қишлоқларда ёнма-ён яшаб, бир дарёдан сув ичиб, бир яйловда мол боқаётган юртдошлар яхши билишади. Ўзбек ёзувчилари биронта дуруст бадиий асар ярата олмаяпти, деган даъвони айтиш учун эса аввало адабиёт билан таниш бўлиш керак. Бу опамиз ўзбек адабиётини яхши билмаса, ўзбек адиблари айбдор эмасу!

"Озодлик" радиоси Ўзбекистондаги оммавий ахборот воситаларини танқид қилишни ҳам жуда ёқтиради. Шу мақсадда хатлардан, хорижий матбуотда босилган шарҳлардан, турли комиссияларнинг хулосаларидан, ижтимоий тадқиқотлардан ғоят самарали фойдаланади.

Яқинда Москвада истиқомат қилувчи Абдурасул Юсуфий деган зотнинг мактуби ўқилди. Мактуб муаллифи республика журналистларини эътиқодсизликда айблар экан, "Россия матбуоти саҳифалари"ни ўзбекчага таржима қилиб, "Озодлик" орқали тарғиб қилаётган шоир Ёдгор Обидни ўзбекнинг миллий уруғи ва ифтихори баланд ўғлони, деб таърифлайди. Ажабо, ҳаётимиз, миллий қадриятларимиз, турмуш тарзимиз камситилган, раҳбариятнинг мустақилликни мустаҳкамлаш йўлидаги барча ҳаракатлари бузиб талқин қилинган мақолаларни таржима қилиш қачондан бўён ўзбек учун миллий ғурур ва ифтихор тимсоли бўлиб қолди?

Ўтган уч йил давомида хорижий матбуот, шу жумладан "Озодлик" радиоси, айрим сиёсат арбоблари ва тадқиқот марказлари, турли партия ва ҳаракатлар раҳбарлари, "катта оға"ликдан маҳрум бўлганлар ва оддий вайсақилар Ўзбекистон ҳақида не-не башоратлар қилишмади. Ғанимлар олдин Фарғона ва Қўқонда, сўнгра Ўзган ва Ўшда юз берган хунрезлик Ўзбекистонга, бутун Осиёга тарқалишига йўл қўйилмаганидан афсусланиб, ичларини ит тимдалади. Ўзбекистонни уруғ-аймоқчилик, маҳаллийчилик емиради, улар хонликларга бўлиниб кетади дедилар. Натижа чиқмади.

Ўзбекистон кўп миллатли давлат, маҳаллий аҳоли билан кам сонли аҳоли ўртасида низо чиқади, шунинг учун руслар, немислар, корейслар, яҳудийлар ва бошқа камситилаётган оз сонли халқлар қуролланиши керак, дейишди ғаразгўйлик билан. Натижа чиқмади.

Ўзбекистон иқтисодий инқироз бўсағасида, эрта-индин бу боқиманда республика ўйламай қўйилган қадам — мустақилликнинг аччиқ сабоғини татиб кўради, деб чиранишди. Яна натижа йўқ.

Бу "башорат" ҳам пуч бўлиб чиққач, "Озодлик"дагилар Ўзбекистон қайси йўлдан боради, деган "масала" атрофида баҳс бошлаб юборишди. Аввал ислом фундаментализми, миллий коммунизм, шўролар тузумига қайтиш, эронча ривожланиш, хитойча ислоҳот рўкач қилинди. Кейин Ўзбекистонни гоҳ у, гоҳ бу ёққа оғиб кетишда гумонсирадилар... бугун ҳаммаси ойдинлашди — Ўзбекистон ўзи танлаган йўлдан боряпти. Бу йўл бирор давлатдан андоза кўчирмай, тараққий этган давлатлардаги энг яхши андозаларни ўрганиб, маъқул жиҳатларини маҳаллий шарт-шароитлар ва тарихий тараққиёт қонуниятларидан келиб чиқиб қўллаш йўлидир. Энди унга ёрдам бериш, у билан ҳамкорлик қилиш, ҳеч бўлмаса, фисқи фасод қилавермай, тинч қўйиш зарур!

Биз "Озодлик" радиоси ўзбек шуъбасининг айрим ходимларини танийимиз, айримлари билан мулоқотда бўлганмиз, баъзиларининг Ўзбекистон ҳақидаги фикрларини эшитганмиз. Муҳтарам Ёқуб Туроннинг ватан озодлиги, миллат шаъни ҳақидаги жўшқин сўзларини эшитганмиз. Туркистонлик Жомбой ўзини шу юртнинг фарзанди деб билади. У радиомиз биносида Ўзбекистон ҳақидаги таассуротларини мамнуният билан сўзлаб берган. Яқинда Ўзбекистонда "Озодлик" радиосининг яна бир етакчи ходими — Анваржон меҳмон бўлди. Камтарин, мулоҳазали, илтифотли бу йигит билан узоқ суҳбатлашдик. Биз унга "рус матбуоти садолари" дастури ҳақидаги ўз фикримизни айтдик, баъзи эшиттиришлардаги ноаниқликлар, бир ёқламаликлар ҳақида гапирдик. Ўзбекистондаги сиёсий-иқтисодий вазият ва Президентимизнинг ташаббуслари ҳақида маълумот бердик — бизнингча, у фикримизни тушуниб қабул қилди. Анваржон Ўзбекистонга, айниқса, Самарқанд ва Бухорога қилган сафаридан битмас-туганмас таассуротлар билан қайтди.

Ўзбекистон ҳаммамизнинг юртимиз, барча туркистонликларнинг ватани, сиёсий гуруҳбозлик, ижтимоий тарқоқлик, эътиқодсизлик ва мунофиқлик ватан келажагига зиён етказади. Агар эсингизда бўлса, 1991 йилнинг сентябрь ойида дунёдаги миллионлаб туркистонликлар Ўзбекистондаги юртдошлари билан истиқлол қувончини баҳам кўраётган кунларда Тошкентда ўзбеклар (туркистонликлар)нинг биринчи халқаро учрашуви бўлиб ўтган эди. Ўша учрашувда ҳаммамизнинг дилимиздаги эзгу ниятлар ифодаланган бир ҳужжат қабул қилинди. Мақоламиз охирида ана шу ҳужжатдан бир парча келтириб ўтмоқчимиз. Зора ундаги фикрлар яширин сиёсий мақсадларга хизмат қиладиган қийшиқ кўзгуларнинг чил-чил синишига сабаб бўлса. "Аждодларимиз орзу қилиб етолмаган мустақиллик бугун бизларга насиб қилган экан, қаерда яшашимиздан қатъий назар, мустақилликнинг бундан буёнги тақдири учун жавобгарлик маъсулияти зиммамизда турганини унутмаймиз", — дейилади мазкур анжуман қатнашчиларининг мурожаатида. — Эрксевар миллатимизнинг тақдири, авлодларимизнинг бахти келажаги ҳал бўлаётган айни шу тарихий кунларда Ўзбекистондаги, бошқа жумҳуриятлардаги, хорижий мамлакатлардаги ватандошларимизни ҳар қачонгидан ҳам ҳушёр, ўзаро меҳр-оқибатли бўлишга даъват қиламиз. Агар мустақиллик азалий ва асосий мақсадимиз бўлса, айни пайтда мухолифлик заминида турган барча сиёсий фирқалар, мужоҳидлик кайфиятидаги барча кучларни даъволардан кечишга, мустақиллик байроғи остида муросага келишга чақирамиз. Акс ҳолда мустақиллик қуруқ гап бўлиб қолаверади, ўзларимиз эса аввалгидек табиатимизга, имонимизга зид маккор сиёсат қурбони бўлаверамиз".

Абдусаид КЎЧИМОВ,
Ўзбекистон халқ депутати, давлат телерадиокомпанияси раисининг ўринбосари.

Иброҳим НОРМАТОВ,
Ўзбекистон радиоси бош директорининг ўринбосари.

Бугуннинг гапи

ЭҲ, ЁШЛАР, ЁШЛАР!

- **Муддати ўтган дори-дармон.**
- **Инсофсизлик билан топилган пул буюрмайди.**
- **Нафсни ўлик тутиб, руҳни ардоқлаб...**

Сарлавҳани ўқигач, айрим ёшларимизнинг пешонаси тиришиб: "Хўш, яна нима гап экан?" — деган ўй-фикрларга боришлари, шубҳасиз. Маълумки, тилга олинаётган ҳар бир мавзу ўз-ўзидан яралмайди. У шундоққина атрофимизда бўлаётган воқеа-ҳодисалар замирида дунёга келади.

Айтмоқчи, мен барча ёшларимизни камситиш фикридан йироқман. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши сессиясида Президентимизнинг ёшлар бугуни ва эртаси ҳақида айтган сўзларини бир эслайлик. Чиндан ҳам бизда ориятли, инсофли, иймонли ва диёнатли ёш-яланглар кам эмас. Аммо гуручнинг орасида курмаги бўлганидек, баъзида ...

Ишбилармонлик, тадбиркорлик нима?!

У эл-юртга садоқат, ҳалоллик ва жонкуярлик фазилатларининг намойиши эмасми? Менимча, шундай. Аммо, баъзи бир ишбилармон, тадбиркорларнинг бозорда ўзларини тутишларини кўриб ҳайратланасан, киши. Назаримда, кечагина эгатларга сочилган болалик бугун бозорларга сочилаётгандек.

Ҳаёт энг азиз нарса. Уни бирор-бир бойлик билан ўлчаб бўлмайди. Жони оғриган, саломатлигини йўқотган киши буни чуқуррок англаб оларкан. Шундай кишилар соғлиқларини тиклаб олиш учун ҳеч нарсани аяшмайди.

Лекин ҳозирги дори-дармон тақчиллигидан баъзи бир дорифурушлар "тижоратчи" ниқоби остида бундан усталик билан фойдаланмоқдалар. Бу сир эмас, албатта. Улар дориларни бир неча баравар қимматга сотаётганликлари чин ҳақиқат. Айрим ҳолларда муддати ўтган дори-дармонлар ҳам сотилаётгани ёхуд ёрлиғида кўрсатилган дорилар ўрнига бошқаси берилаётганлиги ҳам ҳақиқат.

Яқинда бозор пештахталаридан бирига "ин" қуриб олган бир тўда дорифуруш ёшлар билан нуроний отахоннинг баҳслашаётганлигининг устидан чиқиб қолдим.

— Ўғлим, йўқ дема, 3-4 минг камига бера қол шу савил қолгурингни.

— Бобой, бўлмайди, деб айтдим-ку, сизга. Ҳозир "ади-бади" айтадиган замон эмас.

— Ахир дуо қиламан, болам.

— Ҳамма нарса пул билан ўлчанганда дуога ҳожат борми?!

— Дорини олиб бормасам кампиримнинг ҳоли не кечади? У касалхонада. Йўлимга кўзи тўрт бўлиб тургандир. Сағал юмшасанг бўлармиди?

— Ўзи сиз билан қайси тилда гаплашиш керак?! Роса "надаел" қилдингиз-ку!

Тоқатим тоқ бўлиб, суҳбатга аралашиб қолганлигимни билмабман. Аммо қаллоб дорифурушни инсофга, диёнатга келтиришнинг имкони бўлмади. Охири чол дорини у айтган нархда сотиб олишдан бошқа чораси қолмади.

Таъбим хира бўлди. Анча вақт ўзимга келолмадим: "Эҳ, ёшлар, ёшлар!.."

Ўқиш, ўрганиш, янгиликлар яратиш асосан сизнинг зиммангизга юклатилган муҳим талаблардан саналарди-ку. Сизлар бўлсангиз...

Ҳа, бир қисм замондошларимизнинг, айрим юртдошларимизнинг ҳаракатларини кузатиб лол қоламан. Негадир уларда бозорга интилиш кучли. Мўмай даромадга, бойликка ҳирс қўяётганликлари, олибсотарликка зўр бераётганликлари кишининг жиғига тегади.

Тўғри, Президентимизнинг "Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ишбилармонлик, тадбиркорликка кенг йўл очиб берди. Унда ички бозорни турли-туман истеъмол моллари билан тўлдириш ғояси илгари сурилган. Аммо бу айрим ёшларимиз ўйлагандек ўз нафсини ҳакалак оттириш, топган-тутганини ҳамёнга уриш, харидорларни жуда ноқулай аҳволга солиш дегани эмас.

Ҳалиги дорифурушга ўхшаб инсофини йўқотганлардан икки дунёда ҳам тадбиркор чиқмаса керак. Чунки одамлар дилини ранжитиб, 5-10 баравар қимматга сотиш эвазига топилган пуллар ҳеч қачон кишига буюрмаслиги аниқ.

Бозор даврининг ўзига хос талаблари, синов ва қийинчиликлари бўларкан. Тайёр маҳсулотни у ердан олиб, бу ерга ўзи хоҳлаган нархда сотиш билан мақсадга эришиб бўлмаслиги тобора равшан бўлиб бораётир. Бозор кўпроқ поклик, ҳалоллик, мурувват ва саховатпешаликни ёқтиради. Бунга амал қилиб, иш юритганлар ҳеч қачон эл-юрт назаридан қолишмайди. Аксинча, хайр-барака топишиб, бири-икки бўлади, обрўйига-обрў қўшилади.

Назаримда. ҳозирча, бизда қаллоблар, олибсотарлар кўп. Уларга қолса кеча-кундуз пул, даромад оқиб келса бас. Қимматчилик, йўқчилик туфайли бир бечоранинг тинкамадори қуриб, қовурғаси синиб кетмайдими?! Дунёни сув босса, ўрдакка не ғам, деганларидек, бировларнинг (ҳаммамиз бир осмон остида яшаётган шу азим, келажаги буюк давлатнинг фуқароларимиз) тақдирига, яшаш тарзига бефарқ қараётган худбин, молу-давлатга ҳирс қўйган калтафаҳм кишилар минг афсуски орамизда камаётгани йўқ. Бундайлар бозор сари талпинаётган ёш-яланглар орасида талайгина.

Бир вақтлар биз фахр билан эъзоз қилган болалар — азиз фарзандларимиз ҳақида завқланиб гапирар эдик. Ҳозир-чи? Ҳозир баъзи бир тижоратчи ёшларни кўриб, анграйиб қоласиз. Ҳай-ҳай демаса, улар ўз падари бузрукворини ҳам оёқ учида кўрсатишдан қайтмайди. Ўтирса, турса ҳам нуқул фойда, пул, бизнес ҳақида фикр юритади.

Ўз фарзандларини асосан билим чўққиларини эгаллашга ундаган японлар (иккинчи жаҳон урушидан сўнг) жуда қисқа фурсатда дунёдаги энг бой, тараққий этган мамлакатлардан бирига айлангани ҳақиқат-ку. Ёхуд бугун Амриқо дунёга фақат тижорат туфайли танилган эмас. Уни ақлли, билимдон, одамлар дунёга машҳур қилдилар. Бундан чиқадиган хулосамиз шуки, биз ҳам ёшларимизга маънавий билимларни мукаммал ўргата олсак, аниқроғи ақлий тарбияни биринчи ўринга чиқиб олишини таъминласаккина мақсадга эриша оламиз.

Халқимизда эъзозли фарзанднинг қадди билан қадри ўсади, деган гап бор. Ўз қадрини билганлар эса Ватан, эл-юрт, миллатнинг қадрини юксакликка кўтаради, ҳалиги тижоратчилар ҳақида бундай фикрларни айтиш қийин.

Негадир хаёллар гирдобида қолгандек ҳис этаман ўзимни. Юсуф Хос Ҳожибнинг кенг тафаккури, Аҳмад Яссавийнинг ҳақ каломи, Жалолиддин Румий фалсафасидан, Имом Бухорий ўгитларидан хабардормикан бояги ўспиринлар. Наҳотки, улар шунчаки тирикчилик ташвишида елиб-югуришаётган манқуртларга айланган бўлсалар. Халқига, миллатига ишонч, ғамхўрлик туйғуси қани?! Усиз инсон қалби юксакликка кўтарила олмаслиги равшан-ку!

Ҳар биримиз шу халқнинг бир бўлаги сифатида унга муносиб бўлишга, қолаверса, эл хизматига, корига яраш туйғусини шакллантириш учун мустақилликни қўлга киритганимизни унутмайлик. Ахир, истиқлол қўрғонининг мустаҳкам пойдеворини яратиш осон эмаслиги равшан.

Одатда ёшларимизни эндигина бўй чўзаётган ниҳолларга қиёслаш мумкин. Уларни қайси томонга қайирсак, шу ёққа қараб ўсаверади. Тўғри, юртимизга т жоратчилар ҳам керак. Аммо фақат улар билан юрт мавқеи, обрўси ўлчанмаслиги бор ҳақиқат-ку. Такрор бўлса-да шуни бaралла айтгим келади: тижорат ҳеч қачон, ҳеч бир замонда инсон маънавий бойлигини юксалтира олмаган.

Ҳар қанча бўлмасин, бизга тижоратчилар билан бирга билимдон, зукко, иқтидорли, маърифатпарвар ёшлар керак. Чунки, айни шулар миллатимизнинг эртаси, фахр-ифтихори саналишади. Ёшлар қалбида Ватанга муҳаббат, элга ҳурмат, буюк алломаларимизга нисбатан фахр-ифтихор туйғусини жо қилсаккина, инсофли, диёнатли фарзандларимиз сафи кенгайиб бораверади. Бас, шундай экан, эртага енгил тин олишимиз учун, келажагимиз ишончли қўлларда бўлиши учун ҳозирдан бошлаб, жиддийроқ ишга киришмоғимиз шарт деб ўйлайман.

Менимча, катта-кичик, ёшқарининг нуқул тижоратга берилиб фаолият кўрсатишга интилиши вақтинчалик ҳолдир. Шунинг учун ҳам ҳадеб ўзимизни бозорга уравермайлик! Фарзандларимизнинг эртаси ҳақида жиддий қайғурсак, ўшандагина ҳозиргига нисбатан жамиятга, халқимизга кўпроқ фойдамиз тегади. Энди илгаригидек ёшлар — келажагимиз эмас, бугунимиз деб қарашни ўрганайлик.

Усмон НАВРЎЗ,
Бухоро вилояти.

Таажжуб

«ГАЗЕТА ЎҚИШ НОН ЕЙИШДЕК ГАП ЭДИ», —

ДЕЙДИ ХЎЖАОБОДЛИК КЕКСА ОТАХОНЛАРДАН БИРИ

"Бундан пича олдин кундалик ҳаётимизни газета-журналларсиз тасаввур қилолмасдик.

Ҳозир-чи? Айрим нашрларга ёзилганмиз, бироқ ўқиб варақлашга..."

Бунга сабаб нима? Вақт йўқми? Тирикчилик ташвишларидан ортолмаяпмизми? Обуна бўлишга ёки сотиб олишга қурбимиз етмайдими? Газета-журналларимизнинг сифати пасайиб, ўқишга арзимай қолдимикан?

Шу каби саволларга анчадан бери жавоб излаб юрардим, лекин кекса бир муштарийимизнинг: "Илгарилари газета ўқиш мен учун нон ейишдай гап эди, қизим. Бир кун почта келмаса кечаси билан ухлолмай қийналиб чиқардим. Ҳозир ёзилган битта-иккита газетим ҳам камида 5-6 кундан сўнг қўлимга тегади. Аллақачон радио ва телевизор орқали хабардор бўлган янгиликларни "ҳайит ўтгач" ўқиш—суви қочган нонни чойга ботириб ейишдек бўлмайдими! Хафа бўлмагин-у, янаги йили биттаям газетингга ёзилмайман!" дея куйиниб айтган сўзлари менинг Андижон вилоят Хўжаобод тумани алоқа боғламасига боришимга сабаб бўлди.

Хўжаободда 12 алоқа бўлими бор ва уларда 60 нафар шу соҳа ходимлари меҳнат қилади.

Обуна бўлими йўриқчиси Қумрихон Мўминованинг маълумот беришича, бутун бошли туманда "Халқ сўзи"га 224 нафар, "Ўзбекистон овози"га 434 нафар, "Туркистон"га 308 нафар, "Хабар"га 59 нафар муштарий обуна бўлган, холос!

Бу рақамлар ҳам реал эмас. Негаки, ҳокимият, қишлоқ кенгашлари, жамоа ва давлат хўжаликлари, кутубхоналар, қўйингки, тумандаги барча етакчи ташкилот ва корхоналар марказий матбуот нашрларига ўз-ўзидан мажбурий обуна қилинади. Демак, юқорида тилга олинган газеталарнинг нари борса 70 фоизигина қишлоқ хонадонларига етиб боради. "Хабар"га алоқа ходимларининг ўзларигина обуна бўлишгани аниқ.

Суҳбат давомида қизиқиб, бош иқтисодчи Латифжон ака Тўқаевдан: "Нега "Хабар"га 59 киши обуна бўлган? Ахир сизларда 60 та штат бор экан-ку! Нима, бир киши ёзилишдан бош тортдими?"—дея сўрадим.

Шунда Латифжон ака кулиб: "Йўқ, ҳеч ким бош тортгани йўқ. Фақат шу йилнинг бошида иккита штатни бирлаштириб, бир кишига топширгандик. Шунинг учун бири кам бўлиб қолди,"—деди.

Ҳазил тариқасида бўлиб ўтган бу савол-жавоб бир қарашда кулгилидек туюлади. Аслида-чи! Бу гап бизнинг олдимизга наҳотки, республика алоқа вазирлигининг қабул қилаётган қарорлари, ўтказаётган тадбир ва кўрсатилаётган йўл-йўриқлар билан хўжаободлик зиёлиларнинг бирортаси ҳам қизиқмаса, деган муаммони кўндаланг қилиб қўяди.

Газета-журналларнинг обуначиларга ўз вақтида етиб бормаётганидан сўз очган эдим ҳамки, хонага икки йигит кириб келди.

Улардан бири—Жўрабек Ҳожиев—бўлим раҳбари суҳбатимизга қўшилди:

—Қандоқ ҳам етсин! Биз олиб келиш учун энди кетаяпмиз Андижонга. Соат 3 ларга қайтсак ҳам катта гап...

—Нега энди шунча кеч? Кутишга тўғри келадими?

—Йўқ. Биз вокзалда ҳамма нарсани вақтида қабул қилиб оламиз. Лекин мана қанча вақтдирки, махсус транспорт ажратилмай Андижон-Хўжаобод автобусида қатнашга тўғри келаяпти. Автобусларнинг қандай қатнаётганини кўраётгандирсиз? "Одамлар зўрға сиғаётганда қопга бало борми?" деб дашном эшитганларимизни айтмайсизми! Кеча шофёр юк учун деб тўполон қилиб 10 сўмимизни олиб қўйди...

—Нима, сизларга йўл ҳақи учун ҳам пул ажратишмайдими?

—Ажратишади. Командировичний деб ойлигимизнинг 10 фоизи миқдорида ҳар ойда пул беришади.

—Кечирасиз,маошингиз қанча?

—180 сўм.

Демак, бу йигитларга ҳафтада беш кун 40 килолик қопларни автобусма-автобус тортқилаб кўтариб келганликлари учун 18 сўм қўшимча ҳақ тўланаркан...

Кейин мен хат-хабарларнинг алоқа бўлимларига қандай етказилиши билан қизиқдим: почтальонларнинг ўзлари келиб олиб кетишаркан, бири йўловчи машинада, бири велосипедда, бири яёв... Хайриятки, ҳозир газета-журналлар илгаргидек кўп эмас... Бўлмаса, бу йигитларнинг аҳволига...

—Почтальонларга оёқ кийим, костюм-шим, куртка, телпак, велосипедлар берилиши ҳақида эшитгандим. Шу гап ростми?

—Рост. Лекин биз 1990 йилдан бу ёғига ҳали ҳеч нарса олмадик,—дейди Латифжон Тўқаев.

Бош иқтисодчига савол бераман:

—Сизларда қандай имтиёзлар бор ўзи?

—Бизнинг цехимиз, станогимиз бўлмаса, моддий бойлик яратмасак, қандоқ ҳам имтиёзимиз бўларди. Ёзган хатларимизни текинга жўнатворишимиз мумкин, холос...

Дарвоқе, бирор хонадон йўқки, унга почтачининг қадами етмаган бўлса. Қорни қор, ёмғирни ёмғир, иссиқни иссиқ демай эл ҳожатини чиқараётган беминнат хабарчиларнинг аҳволи эса мана бундай...

Хўжаободдан Андижонга бориб келиш учун нари борса 10 литр бензин кетади, келган хабарларни алоқа бўлимларига тарқатишга, эҳтимол яна 10-15 литр бензин керак бўлар... Демак, 25 литр бензин иқтисод қилиш учун шунча йигитларнинг қаддини эгиб, саратонда сарсон қилиш қулайроқ экан-да!

Очиғини айтсам, бу масала хусусида кимга мурожаат қилишга ҳайрон бўлиб турибман. Эҳтимол, бу муаммолар Хўжаобод тумани ҳокимиятининг ўзидаёқ ҳал бўлар, балки республика матбуот тарқатиш бошқармаси аралашар, бунисини билмадим...

Бугун шароитни рўкач қилиб, беписандлик билан маънавият булоғининг кўзига қум тўлдириб қўйсак, эртага нима бўлади?!

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА,
"Туркистон" мухбири.

ТАҲРИРИЯТДАН: шуни айтиш керакки, республика матбуотни тарқатиш бошқармаси ҳар йилнинг бошида газета ва журналлар обунасидан тушган маблағдан йил мобайнида ўзларининг хизматларини қоплайдиган миқдордаги фоизни чегириб олиб қолишади. Бу дегани шу газета, журналнинг йил мобайнида ўз ўқувчисига етказилишига кафолатдир. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, республика матбуотни тарқатиш бошқармаси ўз ходимларига шароит яратиб бериш ҳақида жиддий ўйлаб кўришса бўлар эди.

Дўппининг дўппидан фарқи бор. Халқимизда неча замонлар ўтибдики, Чуст дўппиларига қизиқиш катта. Бир неча асрки, чустлик чеварлар ҳунари авлоддан авлодга ўтиб сайқал топиб бормоқда. Улар ота-боболари касбининг муносиб давомчилари бўлиб келаётирлар.

СУРАТДА: Чустнинг "Чевар" хиссадорлик жамияти чеварлари.
Ф. ҚУРБОНБОЕВ
(ЎзА) сурати.

ИШ БИЛГАНГА МИНГ ТАНГА

- **Ҳунарли хор бўлмас.**
- **Этикдўзнинг ҳам шогирдлари бор.**
- **Тўйга борсангиз, новвотли чой ичасиз.**

Шу йилнинг май ойида Хоразм вилояти ҳокими М. Жуманиёзов "Халқ ҳунармандчилиги анъаналарини ривожлантириш тадбирлари тўғрисида" қарор қабул қилган эди. Ушбу қарор қадим ота-боболаримиздан қолган, бугунда унутилаёзган нодир касбларни қайта тиклашда муҳим қадам бўлди. Шаҳар ва қишлоқ жойларида бирор ҳунар ўрганиш, ҳаётга чуқур татбиқ этиш борасида "Устоз ва шогирд" услуби қарор топмоқда. Авлодларимиз яратган нафис ҳунармандчиликни ҳаётга қайтариш, бунинг учун касб сирларини ёшларга ўргатиш шу куннинг муҳим вазифаларидан биридир. Ёшларни иш билан таъминлаш, уларга қулай шароитларни яратиб бериш масалаларига эътибор кучаймоқда.

Халқимизда "Ҳунарли хор бўлмас" деган ажойиб нақл бор. Зеро, кўҳна Хоразм воҳаси неча юз асрлар ўз ҳунармандлари, қўли гул меъморлари ва уста санъаткорлари билан дунёга машҳур бўлган. Йиллар, даврлар силсиласида миллий анъаналарга, гўзал ҳунармандчилик касбларига эътибор камайди. Бугун уларнинг қадр топаётгани қувончлидир.

Фикримизнинг яққол далили сифатида Шовот туманидаги Карим Раҳимов номли жамоа хўжалигида қисқа муддатларда очилган этикдўзлик, палос ва гилам тўқиш, автомобилларни таъмирлаш цехларининг фаолияти билан танишайлик. Уларнинг ҳар бирида ўндан ортиқ йигит-қизлар фойдали меҳнат билан машғул бўлишмоқда. Қишлоқ аҳолисининг турмуш даражаси тобора юксалмоқда.

Жумабой Ҳайитбоев ота мерос касб этикдўзликнинг сир-асрорларини ёшларга қўлидан келганича ўргатяпти. Бугун у ўн нафар шогирднинг устози.

Қишлоқ йигитлари автомобилларни таъмирлаш ишига қизиқдилар. Бу цехда енгил автомобилларнинг шиналаридан тортиб то моторларигача қайта таъмирланмоқда. Бу йил ўрта мактабни тугатган уч-тўрт нафар йигит шу касб соҳиби бўлишга аҳд қилди.

Шомурод Саидовнинг хонадонида қандолатчилик маҳсулотларидан қанд, новвот тайёрланаётгани айни муддао бўлди. Ҳамқишлоқлар бу ширинликларни тўй-томошаларга буюртма бериб, сотиб олиш имкониятига эга бўлдилар.

Бу ерда аҳолининг асосий қисмини ёшлар ташкил қилади. Яқинларгача уларнинг аксарияти ишсиз эдилар. Хўжаликда ҳадемай консерва ва сут заводларининг ҳам иш бошлаши кўзда тутилган. Барча зарур асбоблар келтирилди. Уларнинг ҳар қайсисида камида 40-80 нафардан йигит-қиз иш билан таъминланади. Консерва заводида хўжаликнинг ўзида етиштирилган мева ва сабзавотлардан хилма-хил шарбат ва мурабболар, консервалар тайёрланади. Корхона йилига бир миллион шартли банка маҳсулот тайёрлашга мўлжалланган.

Ишнинг кўзини билган хўжалик раҳбари Раҳимбой Йўлдошев заводларни очишдан мақсад қишлоқ иқтисодиётини кўтариш, бекор юрган ёшларни фойдали ишга жалб қилишдан иборат, дейди. Дарҳақиқат шундай, лекин 12 мингдан ортиқ аҳоли яшайдиган кичик хўжалик учун бу ишлар ҳали камлик қилади. Хўжалик шундай бир рўзғор бўлиши керакки, унда фақат ўзингни боқибгина қолмай, ортиқча маҳсулотларни четга чиқариш, айрибошлаш имкониятларига ҳам эга бўлиши зарур. Янгича иқтисодий шароитда яшашга, ишлашга ўрганиб бораётган жамоа хўжалиги меҳнаткашлари зиммаларидаги ҳар қарич ердан унумли фойдаланишга ҳаракат қилишаётгани сир эмас. Муҳими, қишлоққа саноатни келтириш, унинг барча имкониятларидан унумли фойдаланиш шу куннинг долзарб вазифасилигини раисдан тортиб, оддий меҳнаткашгача яхши билишади. Ахир халқимиз иш билганга минг танга, дея бежиз айтмаган.

Д. БЕКЖОНОВА,
"Туркистон"нинг Хоразм вилояти бўйича ўз мухбири.

Ҳозирги ёшлар

ИШОНЧ— ҲАММАМИЗГА ҚАНОТ!

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши сессиясида ёниб-куйиб айтган гаплари мамлакатнинг ҳар бир виждонли фарзандини ўйлантирмай қолмайди. Бу тарихий нутқ ҳар биримизнинг зиммамиздаги жавобгарлик ҳиссини оширибгина қолмай, ишга янгича тарзда ёндошиш масъулиятини ҳам тақозо этади.

Бугуннинг талаби оддий ва содда: виждонан ишлаш, ҳалол яшаш, фидойилик намунасини кўрсатиш лозим. Ватан ва истиқлол олдидаги бизнинг инсоний бурчимиз мана шундан иборат. Зеро, янгича дунёқараш шаклланмоқда, турмуш тарзимизга жиддий ислоҳотлар сингиб бормоқда. Бу ҳол ҳаётнинг барча жабҳаларига ўз таъсирини ўтказмай қолмайди, албатта. Ва ўз-ўзидан аёнки, бу нарса кўпроқ ёшларга таъсир этди.

Иқтисодий қийинчиликларга қарамай сўнгги пайтда ёшларнинг турли ташвиш ва тақчилликлар олдида эсанкираб қолмасликларининг олдини олиш учун давлатимиз томонидан катта эътибор ва ғамхўрликлар кўрсатилмоқда. Мустақил республикамизда биринчи бўлиб "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида"ги Қонун қабул қилинди. Худди мана шу Қонун ўтиш даврини бошидан кечираётган, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқини қўллаб-қувватловчи асосий ҳужжат бўлди.

Бизнинг Навоий шаҳрида ҳам ҳоким қарорига асосан ёшлар ишларига доир кенгаш тузилди. Жамоатчилик асосида тузилган бу кенгаш иши самарасини эса вақт кўрсатади.

Ёшлик ҳаётнинг энг гуллаб, куч ва ғайратга тўлган палласи ҳисобланади. Ҳамма энг улуғ, энг эзгу, тарихий аҳамиятга эга бўлган ишлар ёшлик шижоати билан амалга оширилиши ҳеч кимга сир эмас.

Бизнинг навқирон, гўзал шаҳримиз Навоийни ҳам ёшлик ва ёшлар шаҳри дейиш мумкин. Ўтган йили сентябрь ойида вилоят ва шаҳар ҳокимликлари ташаббуси билан Ёшлар Иттифоқи шаҳар қўмитаси қайта тузилди.

Ўтган давр мобайнида шаҳримизда 28 та бошланғич ташкилот тузилди. Булар — "Навоийазот" ишлаб чиқариш бирлашмасида, Навоий кон-металлургия комбинатига қарашли уй-жой-коммунал бошқармасида, нотўқима моллар фабрикасида, пахта тозалаш заводида, Тошкент Давлат техника дорилфунунининг Навоий филиалида, Навоий педагогика институтида, ҳунар-техника билим юртларида, барча ўрта мактабларда, хусусийлаштириш бошқармалари ва қатор ташкилотларда бўлиб, ўз сафига 7 мингга яқин ёшларни бирлаштирган. Бу аъзолар сони Навоий шаҳри ташкилоти учун етарли, албатта. Демак, ёшларнинг сафимизга, ташкилотимизга қўшилиши учун улар ишончини қозонишимиз зарур.

Йирик корхоналардан саналган Навоий кон-металлургия комбинати, Навоий цемент, электрокимё ҳамда машинасозлик заводларида ҳанузгача бошланғич ташкилотларнинг тузилмаганлиги бизнинг камчилигимиз албатта.

Навоийни ёшлар шаҳри дедик. Ҳақиқатан ҳам шаҳарда ўтказилаётган турли тадбирларда ёшларнинг нафаси яққол сезилиб туради. Масалан, "Фарҳод" маданият саройи ходимлари билан ўтказилган "Таниш кечалари", "Тунги ёғду", "Шарман шоу" каби қизиқарли тадбирлар ана шулар жумласидандир. Яқиндагина шаҳримизда ўтказилган "Тонг юлдузи" кўрик танлови орамизда қанча-қанча истеъдодли йигит-қизлар борлигидан далолат бериб турибди. Бундан ташқари турли хил учрашувлар, шоир, ёзувчилар билан суҳбатлар ҳам ёшларимизнинг камол топишларида ўзининг ижобий самарасини беряпти.

Ёшлар ўртасида олиб борилаётган самарали ишлардан бири улар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олишдан иборат. Бу борада шаҳар прокуратураси, суд ва ички ишлар бўлими билан биргаликда анча-мунча ишлар қилинди. Тошкент Давлат техника дорилфунунининг Навоий филиалида, қурилиш, лицейида, 2,- 10-, 11-мактабларда ўтказилган профилактика ишлари бўйича учрашувларнинг барчаси жиноятчиликнинг олдини олишда ўз самарасини кўрсатиши табиий.

Кейинги пайтларда балоғатга етмаган ёшлар билан ишлаш инспекцияси билан узвий алоқалар ўрнатилиб, кўпгина мактабларда ўқувчи ёшлар билан учрашувлар ўтказилди. Бу борада бизга яқиндан ёрдам кўрсатаётган милиция катта лейтенантлари Ҳасан Жўраев, Муҳиддин Жўраевларга ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз.

Қилинажак ишларимиз ҳали жуда кўп. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи XXVI курултойи қарорларини бажариш учун олдимизда катта вазифалар турибди. Бу вазифаларни бажариш учун доимий ҳамкорлик ва тинимсиз изланиш лозимлигини унутмаслигимиз керак. Бу борада қўмитамиз ўз тадбирлари ва режаларига эга.

Қурултой олдимизга қўйган вазифаларни бажариш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. Шундай экан, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи XXVI курултойи шиорига айланган Президентимизнинг "Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!" деган сўзларига муносиб бўлиб, мустақил Ватанимизнинг равнақи, порлоқ келажаги учун меҳнатимиз ва куч-ғайратимизни аямайлик. Зеро, келажакка ишонч ҳаммамизга қанот бўлсин!

Шавкат МУҲАММАДИЕВ,
Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Навоий шаҳар қўмитасининг биринчи котиби

ЯНГИ НОМЛАР

Дунё шовқинга тўла, ҳар замонда элас-элас овозларни эшитиб қоламиз. Бу кунга келиб эса, бу овозлар шовқинни босиб кетадиган даражага етди.

Азиз ўқувчи, эътиборсиз эътиборингизни ҳар дам сезиб турганмиз. Бу кун "Янги номлар" саҳифамизни тайёрладик. Гарчи, бу саҳифа сизга жуда таниш бўлмаса-да, кўнглингизга яқинлигини биламиз. Қуйида берилаётган ёшларнинг ёзишмалари ҳаётнинг турли бурчакларидан чиқаётган овозлардир. Буларни шовқин деб бўлмайди.

Уларнинг бири дунёни таҳлил қилишни истамаса, бири таҳлил этади. Бири дунёни кўришни истамаса, бири кўради, дунё нима, деб сиздан сўрайди.

Қолгани сизга ҳавола.

Кўнгил

ЁЛҒИЗ ПАНОҲ БЎЛДИНГ МЕНГА, МУҲАББАТ!

ҲАММА нарса ҳақида ёзиш мумкин: Ер, сув, ҳаво, инсон ҳақида. Фақат бир нарса борки, бу ҳақда ёзиш, ҳис қилиш жуда қийин. Инсон кўнгли барча қонунлардан юқори, барча қонунлардан қуйи... Инсон пайдо бўлибдики, куни кураш билан ўтади. Ахир оғиз, қўл-оёқ, бурун, кўз, қулоқ... ҳамма-ҳаммага тенг тақсимланган-ку. Нима етишмайди ўзи?! Дейлик, иккинчи оғиз. Ажабо, иккинчи оғиз очилиши билан Қўҳиқоф devларидай нафс ўпқонига эрк берилади. 1-синф ўқувчиси Аливой синфдоши Валивойнинг чиройли ручкасини олиб қўяди. Икки оғизли Аливойнинг вояга етган пайтини тасаввур қилиш қийин эмас...

Учта қўлли, олти оёқли, патнисдай қулоқли, паншахадай тирноқли, гумбаздай мешқоринлар қадим эртакларда қолган эмас. Ахир, биз эртакларни унутганимиз йўқ-ку. Келинг, бир синаб кўрамиз. Ҳозир ёнингизда ким ўтирибди: 2 соатдан бери уни ўпоққа, буни сўпоққа солаётган ғийбатчи дугонангиз эртакдаги ўзи бир қарич, тили ўн қарич ялмоғизни эслатмаяптими? Ҳа, келинг, энди ўзингизга бир назар солинг — майли бу ҳақда кейин...

А. Шунақа, инсон кўнгли шу қадар нозик, шу қадар метин.

Б. Шундай оламки, бу оламда ўзи ҳам узоқ туролмайди, бировни ҳам узоқ олиб қололмайди.

В. Доим нимадир етишмайди, нимагадир зориқади, ўзидан норози, лекин шу норозилиги учун шукроналар айтади.

Г. Ҳамманинг дардини тинглайди, таскин беради, бошқаларни хурсанд қилиш учун жонини жабборга беради, ўзи эса уйига келиб дардкаши йўқлигидан фиғон чекади.

Д. Ёмон йўлларда истаганча тентирайди, хиёнатнинг киши билмас кўчаларини яхши танийди, кейин эса дўстига келиб, 10-20 йил аввалги аламини рўкач қилиб, ўзини оқлаб қўя қолади.

Е. Бировга яхшилик қилмайди, бошқаларни қадрламайди, лекин одамлардан яхшилик кутади, эзилиб кутади.

Ё. Ўзи вафо қилмайди-да, бевафо кўп деб нола чекади.

Ж. "Ватан", "Она-юрт" деган атамаларни ўқимасдан, билмасдан туриб, Она тупроғи учун ўлишни шараф деб билади.

З. "Ватан", "Она-юрт" деган атамаларни 15 йил ўқиб-ўрганади, аммо 15 дақиқа ҳам фидолик ҳақида ўйлаб кўрмайди.

И. Ўзини ур-сўк, қовурғаларини синдир, индамаслиги мумкин, лекин мушфиқ-муштипар онасини ҳақоратласанг кунингни кўрсатади.

К. Яшаш: ҳарф таниш ва оила қуриш, сўнг умрни болаларига иморат солиш билан ўтказиш деб тушунса:

Л. Яшаш: инсон комиллигига эришиш деб билади.

М. Оила — муқаддас, уни сақлаб қолиш учун суйганларимдан ҳам воз кечаман деса:

Н. Муҳаббат ёки илм оиладан кўра муҳим. Дунёга бир марта келаман, бу менинг дунём дейди.

О. Кўпроқ қайғурса, қувонч келишини жон ҳовучлаб кутади, қувонса "тавба қилади".

П. Йўлдоши ёнида бўлмаса, ёниб кутади, куйиб кутади, келса чидолмайди...

Р. Ўрик гуллабди — гўзаллик. Гўзалликни синдириб олиб, вазадаги кир сувга солиб қўяди. Бу баҳрамандлик эмиш.

С. Болалигининг ширин дамларини эслатувчи титилиб кетган қўғирчоғини дил сандиғида сақлайди.

Т. Дилбар дамларини эслаб, қалби ҳапқиради, кўзёши тўкади, кўрган кунидан хафа бўлади — бир кун келиб бугун ҳам ўтмишга айланишини билмайди.

У. Ўтмишни эслаш фақат тарих учун фойда, инсон учун фожиа эканини эртага англаб етади!

Ф. Ҳеч кимга ўхшамасликка ҳаракат қилади-ю, ҳаммани тарк этолмайди.

Х. Фарзандига буюк алломаларнинг исмини ҳеч иккиланмай қўяди-ю, буюк алломалар таълимини беролмайди.

Ч. Ярамас бир одамни севиб қолади-ю, кўнгли дан ранжийди.

Ш. Кўнгил кўзига яқин одамини оломон орасида ҳам топиб олишига ҳеч ажабланмайди.

Э. Анқайиб келиб — анқайиб кетади.

Ю. Уйғониб келиб — уйғониб кетади.

Я. Ёлғиз паноҳ бўлдинг менга Муҳаббат!

Ў. Ҳақорат эшитишни ўрганмаган одам, жавоб қайтаришни ҳам ўрганмайди.

Қ. "Мен одамларга меҳр қўйгим келади, одам билан одам ўртасидаги азалий йироқлик мени улардан қочишга ундайди". (Ф. Ницше).

Ғ. Тўйгача мен гадо, сен — шоҳ, тўйдан сўнг сен — гадо, мен — шоҳ!

Ҳ. Сирига ё дардкаш ахтаради, ё мақтанади.

А. Ўзини ўзгартириш учун ўзгани ўзгартиради.

Б. Ваннани сувга тўлдириб ичига тушади-да, Архимеддай "Эврика!" деб бақиришга қандай топилма борлиги ҳақида бош қотиради.

В. "Ит ҳуради — карвон ўтади" деб ўзига таскин беради-ю, кўнглининг четига итнинг сасини кўмиб, омонат қуяди.

Г...

ШУНДАЙ гаплар. Инсонлар ёзолмай қолишидан қўрқиши керак. Оқ қоғоз ва қора қалам оқ кўнглига ўтириб қолган қора дардларини баён этиб тингловчиси топилганидан тинчланади. Бунинг даҳшат бўлиб туйилмаслигининг ўзи даҳшат! Инсонни инсондан кучуклар, эшик-деразa панжаралари, отнинг калласидай қулфлар, турки совуқ қуроллар ҳимоя қилиши одатий ҳол бўлиб қолган-ку?! Менингча, инсонга ҳайвондан фарқли ўлароқ бир-бирини суяш учун, ҳимоя қилиш учун, меҳр-муҳаббатни кўзидан-да аниқроқ ифодалаб бериш учун, дилини баён этиш, нозик ва муқаддас тушунчаларни янада сулувроқ ифодалаш учун, муқаддас забон берилган. Лекин, мунофиқлар бу иноятдан қандай фойдаланишаркан: Ватанни сотишга, одамларга хиёнат қилишга, дўстга чоҳ қазиш учун, обрў-мансаб учун ёлғонларнинг, мол-дунё орттириш учун фисқу-фужур, хушомадларнинг янграб чиқаётган макони ҳам шу кўнгил калитидан эмасми?

Биламан, айтганларим баҳсбоп, мунозарабоп. Аммо саволим ҳам, жавобим ҳам шу — Инсон кўнгли.

Келинг, сиз ҳам айтинг дардингизни. Ахир инсон кўнглига йўл инсон кўнглидан топилади.

Лола САОДАТОВА,
ТошДД журналистика бўлими толибаси.

Шахсий фикр

ВАТАНИМНИ МЕН КАБИ СЕВСАНГ...

Шаҳримиз марказидаги кўп қаватли уйлардан бирида яшаймиз. Уйимизнинг деярли барча хонадонларида бошқа миллат вакиллари истиқомат қилишади. Қайси қўшним билан гаплашмай, баъзилари фақат чет элга кетиш ҳақида гапиради. Доим нимадандир норози бўлиб юришади. Бу билан мен уларни ёмонга чиқармоқчи эмасман, асло. Кетаётганларнинг барчасидан кетиш сабабини сўраб, улардан ҳар хил жавоблар эшитаман.

Қўшнимнинг опаси Америкага кўчиб кетганди. Унинг айтишича, ўша оила бориши билан Чикагодаги яҳудийлар уларга уй-жой ажратибди. Лекин олаётган нафақаси кам экан. 440 доллар нафақа олса, уч хонали уй учун ойига 540 доллар тўларкан. Аммо, улардаги дўконлардан кўнглинг тусаган нарсани топасан...

Ё раб! Инсоннинг (кечирасиз-у) ҳайвондан фарқи йўқмиди? Нега у фақат қорнини тўйдиришни ўйлайдиган бўлиб қолди? Қани энди Ватан, она-юрт туйғуси? Қайга кетди? Ёки қаерда қорин тўйғазсанг, ўша ер Ватанми?

Уруш пайтида ота-онангдан ажралиб оч-яланғоч юрган пайтингда ени бағрига олиб бошпана берган Ўзбекистон наҳот энди сенга керак бўлмай қолган бўлса?

Яна бир қўшним эса Ўзбекистонда ўзбек тилининг давлат тили бўлганидан норози.

— Бозордан, дўкондан нарса олаётиб сотувчи билан қайси тилда гаплашасиз?

— Рус тилида.

— Лекин сўраган нарсангизни барибир оласиз, шундайми? Ёки ўзбек тилида гапирмаганингиз учун сотувчи сизга мол бермасдан ҳайдаб юборадими?

— Сўраган нарсамни оламан. Нега ҳайдар экан. Жуда яхши муомала қилишади. Гап йўқ.

Наҳотки Ўзбекистонда бир неча ўн йилликлар давомида яшаётган одамга ўзбек тилини ўрганиш шунчалар қийин бўлса? Вақтинча яшагани келган хорижликлар ҳам тезда ўрганишаяпти-ку, бу тилни! Исроилга кетаётганлар, ивритни, Америкага кетаётганлар инглиз тилини обдон ўрганиб, сўнгра кетаяпти. Билишадида у ерда тил билмасдан яшаб бўлмаслигини. Бизда эса...

Яқинда Чорсу бозорига кираверишда ҳолва сотилаётган экан. Беш-олти кишидан кейин биз ҳам навбатда турдик. Бир пайт 30 ёшлардаги бир аёл келиб навбатсиз олмоқчи бўлди. Эътироз билдирганларга эса "эски шаҳарликларга навбатсиз берилади" деди. Бу балки майда-чуйда гаплардир. Лекин мен бир нарсага ҳайрон бўламан. Наҳот барча туркистонликлар, барча туркий халқлар бир жон, бир тан бўлиб яшай олмаса?

Тақдир тақозоси билан бир пайтлар хорижга кетиб, ҳозирги кунда ҳам ўша ерда истиқомат қилаётган юртдошларимизнинг ватанпарварлик фазилатларини тан олишимиз керак. Нью-Йоркдаги Ўзбекистон элчихонаси тепасида Ўзбекистон байроғи ҳилпираганда Американинг барча штатларидан, Саудия Арабистонидан ўзбеклар етиб келиб, байроқ олдида тиз чўкишибди. Уларнинг Ўзбекистонга келиб, она юрт тупроғини кўзларига суркаб йиғлаганликлари ҳам ҳақиқат. Сабаби уларда ҳамма нарса бор, лекин Ватан йўқ. Бизда эса Ватан бор, лекин айримларимиз унинг қадрига етавермаймиз.

Мени қийнайдиган яна бир муаммо итлар, яъни "дом"ларда истиқомат қилувчи итлар бўлади.

— Подъездингизга киришим билан кучук ҳиди келади-я, — деб ҳазиллашади жияним. Унга жавобан турмуш ўртоғим:

— Биз бу ерда ит боқаяпмиз, — деб кулади. Ҳақиқатдан ҳам "дом"имиздаги ҳар учта хонадоннинг биттасида ит бор, десам муболаға бўлмас. Қўшнилар бирор иш билан уйимизга чиқса, албатта, ё кучугини, ё мушугини эргаштириб киради. Бу сизнинг ғашингизга тегар, лекин уларнинг бу билан ҳеч қандай иши йўқ. "Дом"ларда ит боқувчиларга қачон тегишли чоралар кўриларкан?

Яқинда дўконда сутга навбатда турсам мендан олдин турган аёлнинг ити келиб оёғимни ялай бошлади. "Итингизни олинг" десам, "Нима қипти яласа, менинг итим баъзи бир одамлардан тоза" дейди. Ўзбекистонда бир умр яшаган одам наҳотки нима ҳарому, нима ҳалол эканини англаб етмаган бўлса, деб яна ранжийсиз.

Менинг бу ёзганларим балки кимгадир эриш туюлар, кимдир мени бошқа миллат вакилларини камситишда айблар, лекин мен ўзимни қийнаб юрган нарсаларнигина қоғозга туширдим, яъни ўз фикр-мулоҳазаларим билан ўртоқлашдим, холос.

Шайдо ХУДОЁРОВА,
Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар қўмитаси матбуот котиби.

Соғлом авлод учун

"МАККОР"

Тиббиёт фанлари доктори, 70 дан ортиқ илмий мақолалар муаллифи, собиқ СССРда ВДНХда илмий иши учун кумуш медал совриндори, Оврупо ўпка касалликлар жамияти аъзоси. Академик Ш. Олимов номли фтизиатрия ва пульмонология институти шифохонасининг бош шифокори Абдувоҳид **СОДИҚОВ**

— Абдувоҳид ака, суҳбатимизни аввало институт тарихи ва яратилган шарт-шароитларидан бошласак.

— Бажонидил. Илмий текшириш институтимиз 1924 йил ташкил топган. Ўрта Осиёда энг катта шифохона, бўлиб, катта илмий изланишлар олиб боради. Шифохонада 8 та лаборатория, 11 та бўлим: ўпка силни даволаш бўлими, суяк-бўғим сили бўлими, касалликни аниқлаш бўлими, болалар бўлими, урология, геникология ва ички лимфа безлари сили ва бошқа бўлимлар мавжуд. Шифокорларимиз энг замонавий асбоб-ускуналарга эга. Институтда 11 та профессор, хизмат кўрсатган фан арбоби ва ўнлаб фан номзодлари, олий даражадаги шифокорлар фаолият кўрсатмоқда.

— Сил касаллиги (туберкулёз)нинг келиб чиқиши сабаблари ҳақида кенгроқ маълумотлар берсангиз!

— Сил касаллиги ўта юқумли касаллик бўлиб, ер юзида кенг тарқалган. 1882 йилда бу юқумли "агент"ни биринчи бор немис микробиологи олими Роберт Кох микроскоп орқали кўриб, касалликни келтириб чиқарувчи сил микробини кашф этди. Сил микроби таёқча кўринишда бўлиб, атроф-муҳитга силга дучор бўлган беморлар балғами, тупуги, сийдиги, безлардан чиққан йиринги, ҳатто она сути билан жуда кўп ажралиб чиқади. Бу касалликнинг бошланиш даври билинар-билинмас ўтади. Силнинг келиб чиқиши аввало организмда оқсилнинг етишмаслиги сабаб бўлади. Шунингдек атроф-муҳитнинг бузилиши ҳам катта таъсир кўрсатади. Айниқса, жумҳуриятимизда пестицидларнинг кўпайиб кетиши силнинг кенг тарқалишига турткн бўлмоқда. 1930 йилга қадар сил касаллиги суяк суради деган гап бор эди. 1930 йилга келиб эса, "сил касаллиги наслга ҳеч қандай боғлиқ эмас" деган назария илгари сурилди. Ўшандан кейин Москвада сил касалликлари наслини ўрганиш жадаллашиб кетди. Менинг ҳам илмий ишимнинг асосий мавзуси сил касаллигининг наслини ўрганиш бўлди. Катта изланишлар олиб бориб, муваффақиятларга ҳам эришдим. Белгияда бўлиб ўтган халқаро анжуманда қатнашиб "ўпка сили генетикаси" мавзуида маъруза қилдим. Бундан ташқари чет элларда ҳам мақолаларим чоп этилган. Изланишларим мобайнида шунга амин бўлдимки, оқсил, витаминларга бой бўлган маҳсулотлар истеъмол қилмаслик, жисмоний тарбия ва спорт ёрдамида организмни чиниқтирмаслик, чекиш ва спиртли ичимликларни истеъмол қилиш, айниқса гиёҳвандлик инсон организмининг касалликка курашиш қобилиятини пасайтириб, сил жараёни ривожланиши учун туртки бўлиши мумкин экан.

— Сил касаллигига чалинган беморларни қайта-қайта рентгенга туширишади. Нима, бу касалликни аниқлашнинг бошқа йўллари йўқми!

— Баъзи одамлар "рентген зарарли, флюорографиядан ўтмайман" деб профилактик кўрикдан бош тортадилар. Ҳозирги замон фан, илм — техника тараққиёти тиббиёт рентген аппаратларини такомиллаштиришга, нурланишни инсон организми учун мутлақо зарарсиз даражага туширишга олиб келди.

Аҳоли орасида силни барвақт аниқлаш мақсадида асосан рентген текширув (флюорография) ва манту туберкулин синамаси усулларидан фойдаланилади.

Катта ёшдаги одамлар орасида флюорография усули силни аниқлашнинг асосий усули бўлиб, ўпка силини 40-50 фоиз аниқлаш имкониятини беради. Катта ёшдаги соғ одам ҳар йили бир марта флюорография назоратидан ўтиши зарур. Ўқитувчилар, дўкон, боғча ходимлари бир йилда икки марта флюорография назоратидан ўтишлари шарт. Бироқ одамлар рентгеннинг таъсири кўп деб, ўзларини олиб қочиб юрадилар... Ваҳоланки, флюорография кўпинча фақатгина сил эмас, балки ўпканинг бошқа касалликларини-ўсма хасталигини баъзи юрак қон томирлари хасталикларини барвақт аниқлашга имконият беради.

Агар одамда қонли диабет, ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак яраси, ўпканинг сурункали зотилжам, сурункали бронхит хасталиклари бўлса ёки касбикори чанг, турли зарарли моддалар, пестицидлар билан боғлиқ, турли зарарли одатлар (чекиш ва спиртли ичимликлар қабул қилиш) бўлса, албатта флюорография кўригидан ўтиши керак. Бир мисол келтираман: Яқинда шифохонага битта оиладан 9 бемор ётқизилди. Текширганимизда шу аниқ бўлдики, оила бошлиқлари-ота-она сил касаллигига чалинган бўлиб, ўз вақтида рентген назоратидан ўтмаганлар. Диспансер кўригидан қочиб юрган касаллик авж олгандан сўнгра бизга мурожаат қилишган. Оила аъзолари бир жойда овқат ейишган, кўрпа-тўшаги бир бўлган... Хонадон дезинфекция қилинмаган, натижада касаллик бир-бирига юққан.

— Беморларнинг аҳволи шу даражага келмасдан олдини олса бўлармиди!

— Албатта! Бу ҳар бир беморнинг ўз саломатлигига лоқайдлиги, беморни истиқомат қиладиган ва меҳнат қиладиган ташкилот раҳбарларининг, шифокорларнинг ўта лоқайдлигининг касофатидир. Шу сабабли яна алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, ҳар бир вояга етган соғ одам 1 йилда 1 марта профилактик флюораграфия назоратидан ўтиши зарур ва шарт. Тўғри, иқтисод масалалари шифокорларни бирмунча қийнаб қўймоқда. Аммо-лекин, ҳар қандай шароитда ҳам бу масалага жиддий ёндашмоғимиз керак. Туман, вилоят фтизиатр, мутахассислар шифокорларига илтимосим ҳамда талабим: дардни ўтказиб юборгандан кўра уни барвақт аниқлаб даволаш хасталикнинг олдини олган маъқул. Маҳаллаларда тушунтириш, санитар-саводхонлик ишларини амалга ошириш аҳолини ўз вақтида флюорографиядан ўтказиш имконини беради.

— Болаларда сил касаллигининг олдини олиш қандай амалга оширилади!

— Силни махсус (специфик) олдини олиш БЦЖ вакцинаси билан эмлаш ва қайта эмлаш ёрдамида амалга оширилади. Бола биринчи бор туғруқхонада туғилгандан кейин 5-7 кунда эмланади. Сўнгра 5,7,10 синфларда ва 30 ёшгача ҳар 5-6 ойда манту синамасига қараб қайта эмланади. Эмлашдан мақсад организмнинг сил касаллигига қарши курашиш қобилиятини (силга қарши иммунитет) ҳосил қилиш ва кучайтиришдир. Эмланган бола сил билан хасталаниш хавфи кам бўлиб, касал бўлган тақдирда ҳам енгил, тез соғаядиган кўринишда кечади. Охирги йилларда силнинг химиопрофилактикаси, яъни йилда 2 марта антибиотик — силга қарши дори бериш билан амалга оширилаяпти. Силга дучор бўлган бемор билан мулоқатда бўлган шахсларга, айниқса ёш болаларга химиопрофилатика ўтказилади.

— Қаттиқ асабий бузилишлар, руҳий тушкунликлар ҳам сил касаллиги белгиларининг юзага чиқишини тезлаштирадиган омиллардан ҳисобланадими!

— Ўринли савол. Турмуш тарзининг заифлиги, шахсий гигиенага риоя қилмаслик, ҳаётда учрайдиган ташвишли воқеалар таъсирида ғам-ғуссага ботиш силни тезлаштириш омилларидан ҳисобланади.

Иккинчи жаҳон уруши кетаётган пайтда немислар Ленинградни қамалда ушлаб туради. Натижада сил касаллиги ниҳоятда кўпайиб кетади. Бунинг сабаби аниқланса, жангчиларнинг асабийлиги ва маҳаллий аҳолининг руҳий тушкунлиги экан.

— Сил касаллиги организмнинг бошқа аъзоларида ҳам учрайдими!

— Албатта, учрайди. Бемор профилактик кўрикдан бош тортиб қочиб юрса, ёхуд даволанишда охиригача даволанмаса касаллик зўрайиб ўпкада тўқима парчаланади. Ўша ердан сил таёқчалари чиқа бошлаб, ўпканинг бошқа бўлимларига ўтади. Натижада бошқа аъзолар ҳам касалланади. 90-95 фоиз ўпка сили, 5-10 фоиз бошқа аъзолар (бош мия юмшоқ пардалари, суяклар, пешоб ва жинсий аъзолар, ичаклар, безлар) сили учрайди. Сил таёқчалари ўпкада ва бошқа аъзоларда ўзига хос яллиғланиш пайдо бўлиши билан бирга, алоҳида заҳар (токсин) ишлаб чиқариб, беморнинг асаб системасини, ички секреция безлари (эндокрин) ва бошқа аъзоларининг иш фаолиятини бузади. Шу боис бемор касаллик бошланиши билан тез чарчайдиган бўлиб қолади: ҳолсизлик, тинка қуриш, иштаҳасизлик, асабийлик, сабабсиз озиб кетиш аломатлари кузатилади. Эрталаб уйқудан турганда ҳам тиниқмайди, ўзини ҳорғин ҳис қилиб, ишлаб чарчаган одам каби терлайди, кўпинча ҳарорати 37,2-37,6 даражага кўтарилади, кечга яқин юзлари қизийди.

Бемор бу пайтда ўзининг жиддий касал бўлганини билмайди, касалликнинг бу аломатларига эътибор бермайди, жуда бўлмаса "шамолладим", "ишлаб чарчадим" деб юраверади. Сил хасталигининг ўзига хос хавфли томонлари бу унинг яққол белгилари билан кечадиган хасталиклар (зотилжам, безгак, грипп, қорин тифи, вирусли гепатит)дан фарқли ўлароқ, яширин кечиши, касаллик аста-секин авж олишидир.

Баъзида силни "МАККОР" касаллик деб ҳам аташади, чунки сил бошқа касаллик кўринишида кечади. Бунда беморда грипп, ўткир ёки сурункали бронхит, зотилжам, асаб касалликлари белгилари кузатилиши мумкин.

(Давоми 4-бетда)

"АГАР ВАСЛИН ТИЛАЙ ДЕСАНГ, ВУЖУД САҲРОСИДИН ЎТГИЛ"

ТАНИШИНГ: ШИРИН АКБАРОВА

Ширин Акбарова асли риштонлик, ҳозир Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг бешинчи курс толибаси, Шарқ назмига муҳаббати боис у "Ҳувайдо ва сўфизм" мавзусини танлаб, диплом иши ёзмоқда. Дастлабки чизгилари Шириннинг шеъриятни нозик тушуниб, теран таҳлил қилишга интилишидан дарак бермоқда. Ушбу сатрлар унинг классик матнни тўғри ўқиб, дуруст идрок этиш борасидаги илк қадами.

Ҳамиджон ҲОМИДОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Ўн саккизинчи асрда Фарғона водийсининг Чимёнида яшаб, ижод этган ислом олами осмонининг порлоқ юлдузларидан бири, машҳур сўфий, халқимиз жону дилдан севиб ардоқлаган улуғ шоир ва мутафаккир — Ҳувайдо тахаллуси билан шуҳрат қозонган Хўжамназар Ғойибназар ўғли ўзбек адабиёти хазинасига ўзининг бебаҳо дурдоналари — эзгулик сари, комиллик сари мунтазам талпинишда бўлган руҳий-маънавий олами, бой фалсафасининг инъикоси бўлган гўзал асарлари билан катта ҳисса қўшди.

Ҳувайдонинг отаси Ғойибназар сўфи машҳур Офоқ Хўжанинг муридларидан бўлиб, Чимёнда эшонлик қилган, масжидлар, хонақоҳлар қурдирган.

Шоирга Хўжамназар исмининг қўйилиши ҳам шоир девонининг 1909 йили нашрига чевараси шоир Салоҳиддин Соқиб ёзган дебочадаги қуйидаги сабабга боғлиқ бўлган:

"Жаноб Ҳазрат Офоқ Хўжам нафаси мутабарруклари эшон Ҳувайдо оталари Ғойибназар сўфига жорий бўлиб: "Сендан фарзанд таваллуд қилса, отини Хўжамназар қўй, менинг назарим андадур", — деб илтифоти бағоят қилганлар".

У руҳоний оиласида туғилганлиги, шу муҳитда тарбияланганлиги туфайли диний билимларни жуда эрта мукаммал ўзлаштирди. Мактабни тугатгач, Қўқон мадрасаларида таҳсил кўрди.

Отасининг вафотидан сўнг унинг ўрнида эшонлик қилди, мактаб ва хонақоҳларда дарс берди. Бу ҳақда чимёнлик Мавлоно Носеҳ шундай ёзади:

Тутиб суҳбат давоми умрин борича,

Баёрон таълим эрди фикру еди.
Дабистонида саъй айлаб туну кун,
Ёзилган неча толибнинг саводи.
Мунингдек олий ҳиммат эр анодин
Дубора туғмағай дар ҳеч билоди.

Ҳувайдо 1780 йили ўз ватанида вафот этган. Шоирнинг асарлари халқ орасида асосан қўлёзма ва тошбосма нусхалар сифатида кенг тарқалган. Академик В. Зоҳидов ва филология фанлари номзоди С. Ғаниевалар 1961 йили Ҳувайдонинг кичик ҳажмдаги танланган шеърларини нашр эттирдилар. Ҳозиргача Ҳувайдо шеърларини ўрганиш ва тарғиб қилиш борасида бу иш илк қадамлигича қолиб кетмоқда.

Девондаги шеърларнинг аксарияти сўфиёна руҳдаги соҳир асарлардир. Унинг жўшқин, пурмаъно шеърияти, бу жиҳатдан буюк мутафаккирлар Алишер Навоий, Аҳмад Яссавий ва Бобораҳим Машраблар ижодига маълум даражада яқин ва ҳамоҳангдир. Унинг гўзал ғазаллари замирида яширинган турфа туйғулар — покдан-пок муҳаббат, висол завқи-шавқию ҳажр ғаму-андуҳи, армон тиғи жароҳатларидан фарёду умид ва ишонч малҳамидан бир лаҳзалик юпанч ва таскин: фоний дунё уқубатларидан озурдалик, маъшуқ жабру ситамларига мардона сабот, ўта ҳоксорлик, ишқ оташи ичра беҳудлик ранг-баранг оҳангларда ғазал сўзлари ила ажиб уйғунликда гоҳ жўшқин, ўйноқи, гоҳ сокин, ҳазин бир вазминлик билан ўзининг бутун таровати ва жилоларини кўз-кўзлаб, ўзининг қалбларга қуйилиб, дил мулкида ғавғо кўтаради. Қуйида шоирнинг ҳанузгача эълон қилинмаган ғазалларидан бир нечтасини 1903 йилги тошбосма нусхаси асосида эътиборингизга ҳавола қилдик.

ҲУВАЙДО

ҒАЗАЛЛАР

Ҳувайдо, туман-турлук балодин асрағил, ё раб,
Жами бандаларни ул вабодин асрағил, ё раб.
Паноҳ бергилки ҳар бечорани васвоси шайтондин
Бериб тавфиқу тоат кўнглимизни асрағил, ё раб.
Мани ожиз қулингни фитнам охирзамондин
Балони даф айлаб, ҳам хатодин асрағил, ё раб.
Мураккаб айладинг хирсу-хавову нафс шайтондин
Тараҳҳум айлагил нафсу ҳаводин асрағил, ё раб.
Ҳар бандага завқи мутаҳҳар айлагил рўзи
Ки ман бечорани завқи риёдин асрағил, ё раб.
Жаъми бандаларни офият тут мубтадеълардан
Ки номаҳрам зани шум беҳаёдин асрағил, ё раб.
Ки ҳар вақт, ҳар замон қилғил кишига яхшилик ҳардам
Тутуб кўз яхшилик, тухми ёмондин асрағил ё раб.
Ҳар кеча-кундуз худоға бандаликни қил мудом,
Охир гўрда бўлурсен ҳам мусофир, асрағил, ё раб.
Илоҳо, мағфират қил бу Ҳувайдонинг гуноҳини
Ижобат қил дуосини гуноҳдин асрағил, ё раб.

***

Дунёға келиб, дунёни ман шатталаб ўттум
Монанди найистон кетига ўт қалаб ўттум.
Билдим ман ани душмани маккорайи айёр,
Ло тирноғи бирлан юзин тирмалаб ўттум.
Мардони худолар дедилар дунёни аччиғ
Аччиғлиғини билмак учун бир ялаб ўттум.
Бойўғли каби мискин вайроналар ичра
Хуршиди жафо иссиғида таналаб ўттум.
Бу кофир нафсим бирла кўб қилдим урушни
Танҳо қиличи бирла уруб ҳай-ҳайлаб ўттум.
Хомуш фичоғин ҳар дам анинг бўғзина қўйдум
Жуъ найзаси била кўзига найзалаб ўттум.
Девона Ҳувайдо деди бу сўзни ажаб хуш
Ошиқ элни кўксига бир ўт қалаб ўттум.

***

Қўл солиб келди санам бир-бир босиб,
Белига ханжарни ҳамойилдек осиб.
Эмди бу жоним тасаддуқдир сенга
Бош керак бўлса ризоман, ол кесиб.
Ўлтурур бўлсанг мани бечорани,
Зулфи шабрангинг билан ўлтир осиб.
Кулди, айди: бу кеча хилватдаман
Шум рақиблар билмасун борғил босиб.
Бу Ҳувайдони — курунг бебахтни
Борғали қўймас рақиб йўлни тўсиб.

Нашрга тайёрловчи: Ширин АКБАРОВА.

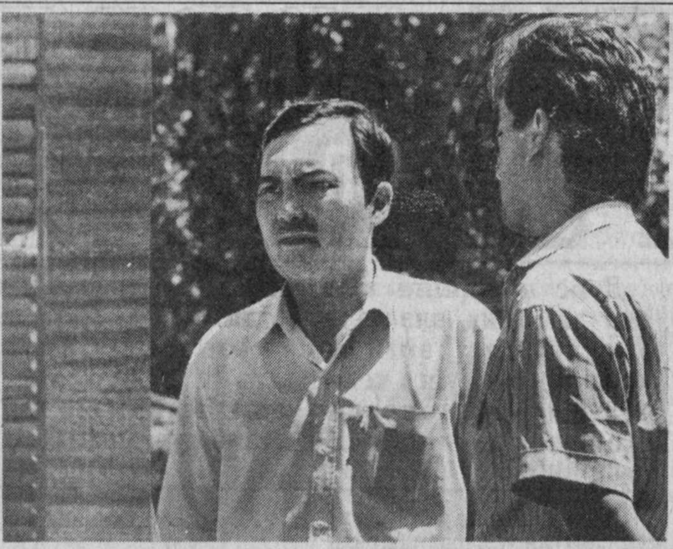

Ҳозирги ёшлар

ОНА ТАБИАТ ҚЎЙНИДА...

Ёз фасли ҳам ўтиб бормоқда. Ҳа, бу фаслни ким ҳам яхши кўрмайди дейсиз. Албатта, ёзнинг ширин-шакар мевалари, кўм-кўк боғу роғлари, осмонўпар тоғ бағирларининг тоза ҳавоси ҳамда ҳордиқ чиқариш учун мўлжалланган сўлим оромгоҳлари-ю, суви қалқиб турган чўмилиш жойлари кимларни мафтун этмаган дейсиз.

Диёримизнинг бундайин мафтункор эканлигини шоирларимиз шеърларга солишса, ҳофизларимиз қўшиқларида куйлашади. Ёз фаслини болалар фасли десак ҳақ гапни айтган бўламиз. Чунки улар бунда ўша — биз айтган гўзал табиат қўйнида мириқиб дам олишади, чўмилишади. Бола учун бундан ортиқ беғубор бахт, бундан ортиқ хурсандчиликнинг ўзи бўлмаса керак.

Бугун оромгоҳлар яна қувноқ болалар билан гавжум. Шу ўринда сизларни бир янгилик билан таништирмоқчимизки, у ҳам бўлса Тошкент шаҳрининг безорилик қилиб милиция рўйхатига тушган болаларнинг ҳордиқ чиқаришлари учун ташкил қилинган Бўстонлиқдаги "Ҳарбий-спорт оромгоҳи"дир.

Ёдингизда бўлса, газетамизнинг ўтган сонида ушбу оромгоҳ тўғрисида ҳикоя қилган эдик. Энди эса Машраб Нуринбоевнинг "шўх"лар ҳаёти тасвирланган сурат лавҳалари орқали улар билан янаям яқинроқ танишиб олишингиз мумкин.

Хотира уйғонса гўзалдир

САМО ОЛИБ ҚОЛДИ... "ЮЛДУЗЛАР"ИМНИ

"ПАХТАКОР" марказий ўйингоҳига хизмат юзасидан тез-тез бориб туришга тўғри келади. Кираверишдаги хотира ёдгорлиги ва рамзий қабр пойида доим гуллар бўй таратиб туришади. Шундоқ алп қомат йигитларимиз, менинг акаларим, шижоати осмонларга сиғмаган акажонларим мана ўн беш йилдирки йўқ. Ўн етти нафарининг исми ёдгортошларга, айрим-жойларда девордаги мармар лавҳаларга ва... миллионлаб мухлислар қалбига ўйиб ёзилган. Менинг ҳам бир томони хаста кўнглим шундан-да, таскин топади.

Пойтахтимиз бозорларини бир кезинг! Ҳар хил латта-путта, лаш-луш сотаётганлар орасида дунёнинг "юлдуз"лари билан тирикчилик қилаётганлариям бор. Яъни, улар кино, эстрада, спорт юлдузларининг каттайтирилган, тақвимли суратларини сотиб ўтирадилар. Майкл Жексон, Брюс Ли, Шварцнеггер, ҳинд киноси актёрларинингувратлари хоҳлаганингизча бор. Ўзимизнинг юлдузларни эса тополмайсиз. Сотувда йўқ, аммо бориб илтимос қилиб, "пештахта остидан" олсангиз бўлади. Бу — танқид эмас. Бу балки ифтихордир, балки фахрдир, балки болаларча шодланишдир. Нима бўлгандаям бу ҳақиқат.

1979 йил 11 август... 15 йил муқаддам... Ўзбекистонлик футбол мухлислари бошига оғир мусибат ёғилган кун. Авиаҳалокатга учраб, самоларга сочилиб кетган юлдузларимизни осмон ерга қайтариб бергиси келмади. Ернинг суюмли фарзандларини фалак ўзиники қилиб олди. Улар, "Пахтакор-79" жамоасининг 17 нафар аъзоси-айнан кучга тўлган, айнан (футбол тили билан айтганда) очиладиган маҳаллари эди. Бутун футбол ишқибозлари уларга ишонишарди ҳам. "Пахтакор" бу йил бўлмасаям, янаги 1980 йил мамлакат биринчилигининг совриндорларидан бўлади, деб умид-ла яшашарди. Жамоадаги ўйинга иштиёқ, ҳамфикрлик, жисмоний тайёргарлик ҳам мухлисларнинг орзулари ҳақиқатдан йироқ эмаслигини кўрсатиб турар эди.

Ўша йил сентябрда камина 5-синфга чиққанман. Жисмоний тарбиядан илк дарсда ўқитувчимиз Мирхалил ака синфимиз ўғил болаларини икки гуруҳга бўлиб футбол ўйнатган. Ҳалок бўлган футболчиларимиз хотирасига атаб ўтказилган ушбу дарс 5-синф болаларининг ўйинига сира ўхшамасди. Ўшанда 10-11 ёшли болакайлар ўзимизни "Пахтакор" деб ҳис қилганмиз. Жамоамизга, суюмли номлари ёд бўлиб кетган ўйинчиларга ўхшаб ҳаракат қилишга интилганмиз. Дарс сўнггида Мирхалил ака ҳар бир болага "Пахтакор"нинг ҳалок бўлган ўйинчиларининг суратларини бериб чиққан ва футбол ҳақида, мамлакат футболи ҳақида гапирган эди. У гапирарди-ю йиғлаб юборишдан аранг ўзини тийиб турарди. Мирхалил ака "Пахтакор"нинг ашаддий ишқибози эди. Кейинроқ юқори синфларга ўтганимизда у кишининг хоналарида ҳалок бўлган ўйинчиларнинг турли хил суратлари уюм-уюм бўлиб турганини кўрганмиз.

Олим Аширов, Шуҳрат Эшбўтаев, Михаил Ан, Владимир Федоров, Сергей Пакатилов, Чуркин, Бозоров... юракларга муҳрланган 17 қадрдон ном... Бизларни қон қақшатиб кетган 17 қайғу... 17 фожиа...

Тайёранинг мажақланган парчаси кўмилган қабрлар атрофини сокинлик чулғаган. Бодкин кўчасидаги қабристонда ҳам, "Пахтакор" ўйингоҳига кираверишдаги хотира ёдгорлиги атрофида ҳам доимо жим-житлик. Лекин ҳар иккаласи ҳам чор-атрофга янги узилган гулларнинг бўйларини таратиб туради.

Нодир МАҲМУДОВ,
"Туркистон" мухбири.

ОҚҚУШЛАР

"Пахтакор — 79" хотирасига

Сўнгги сўзин айтмай кетган оққушлар,
Бир калима видо ҳам, оҳ, кўпдайин,
Олис уфққа зарб-ла учган тўпдайин,
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар.

Кимларнидир айби бўлди, кетдингиз...
Учиб учиб, қай манзилга етдингиз,
Кўкда бўм-бўш майдонни не этдингиз,
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар.

Ўн етти қалб — Шош аҳлининг бўлаги,
Сиз эдингиз — ўзбек қавмин юраги,
Қисматингиз кимнинг бўлди тилаги,
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар?..

Бировингиз кетдингиз бир кулмайин,
"Заҳира"да термулгандек жилмайин,
Бирингиз ўн тўққизга ҳам тўлмайин
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар...

Садо беринг, ўн етти қалб, қайдасиз,
Балким қуёш меҳри тушган жойдасиз,
Наҳот кўкдан эртак бўлиб қайтасиз,
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар?..

Сиз кетдингиз, не-не бошлар бўлди хам,
Чарм тўпнинг кўксида ҳам дардли ғам.
Кўкка учди "Пахтакор"нинг файзи ҳам,
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар.

Олис кўкдан таралади куй майин.
Мен бу куйни қандай қилиб тинглайин,
Наҳот шундоқ кенг заминга сиғмайин
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар.

...Сизлар ғолиб, дил тўридан жой бердик.
Осмон мулки-қуёш бердик, ой бердик.
Узр! Минг бор узр, сизни бой бердик
Кўкка учиб, қайтмай кетган оққушлар!

Хайрулло ҲАМИД.

"МАККОР"

(Боши 3-бетда).

Бизнинг академик Ш. А. Олимов номидаги фтизиатрия ва пульмонология илмий тадқиқот институти шифохонасида ҳар йили 4 мингга яқин кишилар кўрикдан ўтказилиб, бир қисми даволанади. Беморларнинг кўпчилиги дардига шифо излаб Тошкентга умид билан турли вилоятлардан келадилар. Шифохонамизда силнинг барча кўринишлари, ўпка ва ўпкадан бошқа аъзолар сили турли усуллар билан даволанади.

— Абу Али Ибн Сино кимки кўп яшашни истаса уч нарсага амал қилиши керак деган: биринчидан, ўз вақтида ухлаш, иккинчидан, бадантарбия, учинчидан, ўз вақтида овқатланиш...

— Саволингизга тушундим. Тўғрисини айтиш керак, жуда кўпчилигимиз лоқайдмиз: вақтида ухламаймиз, айниқса талабалар пала-партиш овқатланишади, бадантарбияни-ку айтмаса ҳам бўлади. Вақтида ухламаслик, овқат емаслик тез асаб чарчашга олиб келади. Шунингдек, бадантарбия қилмаслик ҳам кишини дангаса қилиб қўяди.

Суст бадан тарбиядан тез бадантарбияга аста-секин ўтиш ҳам қўлланадиган тадбирлардан ҳисобланади. Бадантарбияга аста-секин ўтилмасдан шошилинса, моддани қўпол равишда қўзғатиб бўғилиш пайдо қилади. Беморнинг овқатланиши эса (врач маслаҳати асосида) бадантарбиядан кейин бўлиши ва ейдиган нони дориворли бўлиб, оширилган хамирдан тайёрланиб етилиб пишган бўлиши керак. Беморнинг шифохонада даволаниш муддати тугади, энди соғлигининг тикланиши, асосан ўзининг руҳий тетиклигига, саломатлиги учун қай даражада қайғуришига боғлиқ. Баъзи беморлар шифохонадан даволаниб чиққандан кейин "энди бўлди соғман, тузалиб кетдим" деб муолажани, бадантарбияни ташлаб қўйишади. Аслида бемор шифохонадан чиққандан кейин уйда врач маслаҳатларига риоя қилмаса давонинг таъсири камаяди. Бемор тайинланган бадантарбия машғулотларини бажаришни унутмаслиги керак.

— Қишлоққа борсам эшитиб қоламан: "Фалончи туберкулёз касалига чалинган, унинг болалари ҳам... Уйлансанг болаларингнинг ҳаммаси туберкулёз бўлади..." "Туберкулёз" сўзини шундай ваҳима қилиб айтишадики, ҳозир сўз билан таърифлашим мушкул. Ҳақиқатан, ўша оила учун қиз узатиш ёхуд ўғил уйлаш жуда қийин кечади. Айтинг-чи, сил касаллиги авлоддан-авлодга ўтадими?

— Наслдан-наслга ўтишда сил касаллигига мойиллик бўлиши мумкин. Ота-она туберкулёз касалига чалинган бўлса мойиллик бўлади. Бу, албатта болаларига ўтади деган гап эмас.

Сил касаллиги айниқса, қишлоқда кўп учрайди. "Мен тумов бўлдим", "Рентген хавфли", "Оила аъзоларимиз иснодга қолади..." деган нотўғри тушунчалар билан касалликни яшириб, даволанишдан қочиб юрган одамлар дардни ўтказиб юбораётганларини наҳотки билишмаса?..

— Жуда кўп кишилардан эшитаман: "Сил касаллигига чалинган кишилар узоқ умр кўрмайди" дейишади.

— Бу мутлақо нотўғри тушунча. Уларнинг онгига қандай сингди экан-а?! Ахир сил (туберкулёз) касалига чалинган ва бу дардни даволаниб енгган киши юз ёшдан ошганини ҳам биламиз. Ҳамма нарсанинг давоси бору фақат қариликнинг давоси йўқ. Шунинг учун силга чалинган беморлар касалликни яширмасдан вақтида даволансинлар. Одамлар даволанишдан қўрққандан кўра, касал бўлишдан қўрқишлари керак.

Сурункали бронхит, сурункали зотилжам ва бронхиал астма касалликларининг олди олинмаса, вақтида даволанмаса ўпка силига дучор бўлиш хавфи бор. Баъзи беморлар ўпкасининг юқори қисмида 10 мм чамаси ўчоқ бўлиши мумкин. Агар бемор вақтида даволанса, юз фоиз соғайиб кетади. Бундан ташқари даволаш жараёнида ўпка тешиги, яраси (каваги) бор беморлар ҳам касалликдан фориғ бўладилар. Агар ўпкадаги тешик олти ойгача ёпилмаса жарроҳлик бўлимига юборамиз.

— Сил касаллиги асоратларини йўқотиш яна нималарга боғлиқ?

— Аҳоли турмуш даражасини яхшилаш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш дастурини амалга ошириб, жумҳуриятимиз иқтисодий-маданий равнақини ошириш, экологик муаммоларни ҳал этиш, тиббиёт ходимлари томонидан амалга ошириладиган диспансеризацияга ҳар тарафлама ёрдам бериш силни кескин камайтиришга олиб келади. Бу масалаларни ҳал этишда ҳеч бир фуқаро ўзини четга тортиб турмаслиги лозим.

Бемор қанчалик барвақт касалликнинг олдини олса, вақтида даволанса жамият учун ҳам, атроф-муҳит учун ҳам катта аҳамиятга молик иш бўлган бўлур эди.

Раззоқ ШОЙМАРДОН
суҳбатлашди

КЕЛГУСИ СОНДА:

- **ШАҲАР ЧЕТИДАГИ КЛИНИКАДА...**
- **КУЙЛАРНИ КУЙДИРГАН КУЙ.**

Газета саҳифаланаётганда

ТУЗ МЎЛ БЎЛАДИ

Тахтакўпир туманида Қизилқумга чегара жойда бунёд этилаётган, ош тузи ишлаб чиқарадиган завод қурилишида сўнгги созлаш ишлари бажарилмоқда. У Қорақалпоғистон Республикаси ишбилармонлари уюшмаси ташаббуси билан қурилаяпти ва маҳаллий кондаги хомашёни қайта ишлашга мўлжалланган.

Замонавий техника билан жиҳозланган, илғор технологияга асосланган ишлаб чиқариш жараёни юқори сифатли маҳсулот тайёрлаш имконини беради. Завод мамлакат мустақиллигининг уч йиллиги арафасида ишга туширилади.

Шу тумандаги "Уккили" конида туз ишлаб чиқарадиган яна бир корхона бунёд этиляпти.

А. ИСКАНДАРОВ.
ЎзА мухбири.

ЯНГИ АСАРДАН САҲИФАЛАР

БЕШ КУНЛИК ДУНЁ

(Рўмондан парча)

Муаллиф ўз асари ҳақида

Буюк Шекспир қаҳрамонлари яшаган муҳитга назар ташласак, улар мураккаб бир шароитда ҳаёт кечирганининг шоҳиди бўламиз. У даврлар тарих саҳнасига Ўрта асрлардан янги — Уйғониш даврига ўтилаётган бир вақтга тўғри келган. Эски турмуш тарзи, ғоялари, маънавий қадриятлар ва асрлар оша яшаб келаётган анъаналарга баҳо бериш, умуман ҳаётда ҳамма-ҳамма нарсага қарашда ўзгариш юз бераётганини кўриш мумкин эди. Лекин бир нарса ўша замонда ҳам ўз ечимини топмади, бир нарса даврга, давр ўзгаришларига бўйсунмади. У — умуминсоний мавзу бўлиб қолаверади. "Нега хиёнат яшовчан? Нега уни таг-томири билан тугатиб бўлмайди? Нега разолат ва қабоҳат эзгулик устидан ғалаба қозонаверади?.. Ҳақиқат ўзи нима?"

"Беш кунлик дунё" асари бош қаҳрамони Анвар ҳам, унинг атрофидаги заҳматкаш ўзбек халқи вакилларидан бўлган Акбар муаллим, Шокир ота, Собираю Расуллар ҳам, Илҳом девонаю Тўлқин Турсунзодаларни ҳам юқорида айтиб ўтганимиз масалалар ташвишлантиради, улар ўз билим, ҳаёт тажрибалари доирасида дунёни англашга, "ҳақиқат ўзи нима?" деган абадий саволга жавоб қидиришга интиладилар. Асар биз "турғунлик йиллари" деб атай бошлаганимиз етмишинчи-саксонинчи йиллар ҳақида. Асарни мен шиддатли бир давр — "қайта қуриш" нафаси юртимизда эса бошланган бир пайтда — 1986 йил бошлаган эдим. Бу қаламкашга маълум бир афзалликлар туғдирса, иккинчи томондан, унинг гарданига улкан масъулият сиртмоғини солар ҳам экан. "Беш кунлик дунё"ни ёзиш жараёнида мен бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдим. Уни қувончли ва изтиробли кунларимда-жамиятимиз, одамларимиз хулқу атворида, туруш-турмушларида, онгида, руҳиятида инқилобий ўзгаришлар кечаётган бир даврга тўғри келгани учун айтяпман. Янги давр худди Шекспир давридагидек, худди Жойс давридагидек, худди Хемингуэй, Фолкнер, Маркес давридагидек бизнинг ҳам адабиётимизга янгича масалаларни кўндаланг қўяди, янгича қаҳрамонларни майдонга чиқаради, янгича тасвир усулларига ўтишни тақоза этиб қолиши ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас.

Аббос САИД

СЕРТАШВИШ ОИЛА

Собира "Зингер"ининг тепкисини босиб, мокига ип ўрар экан, баҳорда ҳарбийга жўнаб, хатларида у ердаги турмушга кўниколмай анча қийналиб қолганига шама қилган кенжа ўғли Акбарнинг шу ой бошида йўллаган охирги ғалати хатини эслади: "Дандон сопли пичоқ керак, ёнига икки шиша коньяк ҳам қўшиб юборинглар", депти, боласи тушмагур, тағин, "иложи бўлса шу нарсаларни сўраганимни Анвар акам билмагани маъқул", эмиш. Билса, сираям юбортирмайди-да, устига-устак укасига хат ёзиб, ана шу нарсаларни сўратгани учун дилини сиёҳ қилиши аниқ. Мана Асқар акаси бутун бошли гермон юртида хизмат ўтаб қайтдию, бироқ бу тарзда хат ёзганмас. Унга командири буюрган-да! Йўқса, бу номани ёзиб, ўзини шумшук кўрсатиб, адасиминан мени бунчалар ташвишга қўймасди. У кишиям неча кундан бери ҳаловатини йўқотган! Ҳозир ана шу ордонани ахтариб қайларда овораи сарсон юрганийкин!.. Иккинчи томондан, бола шўрлик, шу матоҳни тортиқ қилсам бирор дурустроқ ишга ўтказармиди деган хаёлга боргандир-да энди, деб ўзича сўзланди. Собира бошқа нарса қуриб қолгандай, келиб-келиб дандон пичоққа ишқи тушган ўғлининг ўша командирини болохонадор қилиб қарғади, қарғади-ю: "Акбар пичоқни, битта-яримтага ўқталиш учун сўраган бўлса-чи?! Жаҳл устида анави шайтоннинг ичимлигини ичиб олгандан кейин одам боласи кўнглига келган номаъқулчиликдан қайтмайди-я!.." деган совуқ ўй дилини хуфтонлаштирган-дан-хуфтонлаштирди. У миясида чарх ураётган ўйдан фориғ бўлишга уриниб: "Аҳмоқ бўлмай кет, Собира! Ўғлинг ҳақида бундай бемаза хаёлга боргани уялмайсанми?! Хўп ўқталадиган бўлса, атайин сендан дандон соплигини сўраб ўтирармиди?! Жинниликам эви билан-да! Командири шу матоҳга ишқивоз эканини хатининг бир ерида эмас, икки ерида ёзиб қўйипти-ю, сен бўлсанг не хаёлларга бориб ўтирибсан!", дея чунон ҳам ўзидан ўпкалади, шунда ҳам сўнгги фикрининг айнан ҳақиқат эмас, ҳақиқатга яқин эканига ишонч ҳосил қилгандай бўлиб, пича тинчланди...

Расул қоровул девор тагидаги чорси ғишт ётқизилган йўлка билан юрди. Ҳовлини кўндалангига кесиб ўтиб, укасининг ҳовлисига оқиб кирадиган ариқдан ҳатлади-да, япасқиз балхи тут остидаги йўл-йўл шолча тўшалган ёғоч каравот ёнига келиб қўлидаги юкни бир чеккага қўйди. Жўнатиш қутисининг ичида туриб дам-бадам миёвлаётган тарғил мушук бола олдинги оёқлари билан унинг қиррасига тиришиб-тирмашиб ёпишишини қўймасди. У бир амаллаб мўлжаллаган ерига чиқиб олгач, уёқ-буёққа аланглаб яна заиф овозда миёвлаб қўйди-да, хийла эҳтиётланиб шолчага сакраб тушди. Тушган еридан сал нари юриб ҳузурланиб керишди, сўнг каравотнинг юқори қисмига — пастак хонтахта устидаги тўгарак патнисда қоқи маъносида қуритиб қўйилган ўрикларни чўқилаётган чумчуқларга кўзи тушдию сал орқасига тисарилиб, бошини олдинги оёқлари орасига суқиб, улардан яширингандай бўлиб пайт пойлаб турди-да, кутилмаганда ўша ёққа югуриб қолди.

— Бу ордона нимаси эди?!— деди Собира, каравотдан тушмоқ истаб кўк бўёқ суртилган панжарасига ёпишиб миёвлаётган мушук болани назарда тутиб. Эрининг мушук бола кўтариб келгани унга маъқул тушмагани нафақат сўзларидан, балки ташқи авзойидан ҳам яққол сезилиб турарди.— Ҳамма нарса бўлувди-бўлувди, энди бир ками шу қолувди?! Нима қилардингиз бу нияти хунук махлуқни уйга опкеб?!

Расул қоровул индамай қўлидаги юкини дераза тагчасига қўйди.

Расул қоровул қараса, хотини хали-бери эзмаланишдан тўхтамайди, бу етмагандай, қилдан қийиқ ахтариб, мушук болага кун бермаслиги ҳам равшан: шу важдан гапни кўпам чўзиб ўтирмай, унинг амрини вожиб қилишни афзал билди:

— Гап битта!— Расул қоровул кафти кўмагида "бўлак бу мавзуга қайтиш йўқ" белгисини қилди. Сўнг халтани очиб, ичидан целлофан пакетга солинган ёнғоқ билан қандак туршакни олиб хотинига тутди. Собира, мана бу ерга қўйинг, дегач, у тикаётган кўйлакка тегиб кетмаслик учун эҳтиётланиб машинанинг бир чеккасига қўйди. Икки шиша коньякни эса жўнатиш қутисининг ичига солди. Халтадан фанер қопқоқни чиқариб, унинг устига ёпди. Охирида қинига суқилган пичоқни олди. Уни қинидан суғуриб, уёқ-буёғини айлантириб томоша қилди— Ўзиниям бир ҳафта деганда аранг топибман-а! Шунча пичоқ кўрган бўлсам, бунақа антиқасига биринчи бор дуч келишим...

— Буни неч пулга олдийиз?— сўради хотини ботинмайгина. Расул қоровул бошқа пайт бўлганда пичоқнинг нархини дарров айтарди, аммо шу лаҳзада шошмади. "Хулосам тўғрига ўхшаб қолди: Собиранинг бу кўйга тушишига ўғлининг пичоқ сўратганигина эмас, балки эрталабки берган юз сўмининг таъсириям бўлиши керак

девдим-а!" — дея хаёлланди, хаёлланиб бўлгач, ҳозир ўттиз беш сўмни эшитиб ёниб кетмаса гўрга эди. Шунинг учун аввало кам деганда ўн сўм арзонига олганимни айтиб кўрай-чи, зора маъқул тушса унга бу гапим деб, ичида сўзланди-да:

— Боя айтдим-ку сенга: марғилонлик пишиқ экан деб. Шу пишиқ одамданам бир бало қип ўн сўм камига ундирдим-да ишқилиб,— деди, сўнг пичоқни харид қилган баҳосини даракладн: — Ўттиз беш сўм бўлди, шу туриши.

Хотини у ўйлаганчалик тезда тутамади. Тутамади-ю, аммо ўзи томондан берилган саволга эрининг дарров жавоб қилмагани уни номувофиқ хаёлларга боришга мажбур этди. У дандон пичоқнинг шу баҳода олинганига шубҳаланаётганини билдириш мақсадида эрига ишонқирамай нигоҳ қадади.

— Нима, арзимайдими?— хотинининг тек қолганига, тек қолгани ҳам майли, пичоқни шу нархга олганига гумонсираётгандай тикилиб турганига ишора қилди Расул қоровул.

— Ўларсиз, ўттиз беш сўмга аранг олдим дейсиз-да... беш-ўн сўмни индамай чўнтакка уриб қоласиз,— кулимсиради Собира, бу гапни нечоғлик эҳтиёткорлик билан, ҳазил оҳангида баён қилганини юз кўринишида ифода этишга уринмасин, унинг тагида ана шу маънога қарши ўлароқ жиддий сўзлагани яққол сезилиб турарди.

Расул қоровулнинг ранг-рўйи ўзгарди. Кунбўйи сарсон бўлгани эвазига хотинидан раҳмат эшитиш ўрнига мана бу мазмундаги иддаосини эшитдию, фиғони фалакка етди.

(Давоми бор).

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ

ТУРКИСТОН · TURKISTAN

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар – 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими – 32-57-93; ижодкор ёшлар – 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик – 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш – 32-53-98; тижорат – 32-58-48; қабулхона – 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012. Буюртма Г - 1097 39111 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.00.

Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. «ШАРҚ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6